

1. Economische groei

Economische monitor 2020 ← Klik hier voor opstarten economisch dashboard

2. Economische dynamiek

Welkom bij de economische monitor – update najaar 2020 - van de gemeente 's-Hertogenbosch. In deze monitor vindt u informatie over de ontwikkeling van de economie van 's-Hertogenbosch, aan de hand van negen thema's. De monitor gaat in op de prioriteiten van het Bossche gemeentebestuur, zoals de verdere ontwikkeling van 's-Hertogenbosch als ICT- en datastad en het bieden van optimaal passende werkgelegenheid voor de Bossche beroepsbevolking. Nieuw in deze economische monitor is het thema 'Gevolgen van corona'.

3. Toonaangevende datastad

De economische monitor is ontwikkeld en gemaakt door de afdeling Economie en Energie en de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente 's-Hertogenbosch. De monitor wordt twee keer per jaar geactualiseerd.

4. Arbeidsmarkt

Update najaar 2020

Begin 2020 is de monitor voor het eerst verschenen. Voor u ziet u de eerste update van de monitor. De sluitingstermijn voor het verwerken van gegevens voor deze monitor was 15 september 2020. Al het materiaal dat toen beschikbaar was, is verwerkt in deze update. In de monitor wordt op de openingspagina van ieder thema aangegeven welke gegevens geactualiseerd (**update**) of **nieuw** zijn ten opzichte van de vorige versie.

5. Onderwijs

Gevolgen van corona

Ten opzichte van de monitor 2019 is er één grote aanpassing: de toevoeging van het thema 'gevolgen van corona' aan de monitor. De monitor verschijnt immers midden in de coronacrisis. Sommige cijfers laten de effecten van de coronacrisis al zien, andere nog niet. Dit omdat sommige cijfers jaarlijks verschijnen. In dit thema vindt u daarom enkele extra indicatoren die een aanvullend beeld geven van de gevolgen van de coronacrisis op de economie en arbeidsmarkt in 's-Hertogenbosch.

6. Detailhandel en toerisme

Wanneer u ook benieuwd bent naar de gevolgen van corona op andere beleidsterreinen (zoals zorg, woningmarkt en veiligheid), kunt u deze bekijken in het Dashboard Gevolgen van Corona 's-Hertogenbosch dat maandelijks op <https://www.s-hertogenbosch.nl/corona/> verschijnt.

8. Duurzaamheid

In de monitor staan negen economische thema's centraal. Als u op één van de tegels hiernaast klikt, gaat u naar het onderwerp van uw keuze. <<<

9. Gevolgen van corona

Gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling Onderzoek & Statistiek
Oktober 2020

Economische monitor 2020

In deze monitor vindt u informatie over de ontwikkeling van de economie van 's-Hertogenbosch, aan de hand van negen thema's. De monitor gaat in op de prioriteiten van het Bossche gemeentebestuur, zoals de verdere ontwikkeling van 's-Hertogenbosch als ICT- en datastad en het bieden van optimaal passende werkgelegenheid voor de Bossche beroepsbevolking. Nieuw in de economische monitor – update najaar 2020 - is het thema 'Gevolgen van Corona'.

De ontwikkelingen worden zoveel mogelijk afgezet tegen die in de vier andere grote Brabantse steden (Breda, Eindhoven, Helmond en Tilburg), de provincie Noord-Brabant en Nederland. De informatie in deze rapportage geeft niet alleen inzicht in de economische ontwikkelingen, maar kan ook gebruikt worden om te bepalen in hoeverre economische beleidsdoelstellingen gehaald zijn om zodoende beleid te kunnen bijsturen of wijzigen.

Tweeledig beeld

Het totaalbeeld dat uit deze economische monitor naar voren komt, is tweeledig. Zo doet 's-Hertogenbosch het op veel punten nog relatief goed. Dit komt deels ook omdat bepaalde cijfers jaarlijks geactualiseerd worden en dus nog de situatie in 2019 beschrijven. Op een aantal andere punten is de situatie minder rooskleurig.

Kort samengevat zien we het volgende:

Economische groei: werkzame personen en vestigingen neemt in 2019 nog flink toe

- Het aantal werkzame personen in 's-Hertogenbosch is toegenomen tot 105.440 in 2019. Dit is het hoogste aantal ooit. Veel personen werken in de handel- en dienstensector.
- Ook het aantal bedrijfsvestigingen is toegenomen, tot 15.870 in 2019. Nooit waren er meer vestigingen in 's-Hertogenbosch. De toename van 7,5% tussen 2018 en 2019 was de sterkste groei van de vijf grote Brabantse steden en sterker dan in Nederland gemiddeld (4,7%).

Economische dynamiek: in 2019 hoger dan in voorgaande jaren

- Het aantal starters in 's-Hertogenbosch ligt in 2019 flink hoger dan in voorgaande jaren. Vooral in de dienstensectoren zijn er veel bedrijven gestart. Het aantal opheffingen ligt in 2019 eveneens hoger dan in 2018, terwijl het aantal faillissementen vrij constant blijft.
- Het aantal nieuwe ICT vestigingen in 's-Hertogenbosch is de laatste twee jaar hoger dan in voorgaande jaren. Dit zijn óf starters, óf nevenvestigingen van al bestaande ICT bedrijven. In 2019 zijn er 136 nieuwe ICT vestigingen bijgekomen.
- In 2019 hebben 30 ondernemers uit 's-Hertogenbosch en directe omgeving een Gazellen Award van Het Financieel Dagblad voor snelgroeiende bedrijven gewonnen, meer dan in de jaren daarvoor.

Toonaangevende datastad: groei aantal werkzame personen en vestigingen in de ICT

- In 2019 zijn er in 's-Hertogenbosch 7.447 personen werkzaam in de ICT. Dit betekent in vijf jaar tijd een groei van 11%.
- In 2019 zijn er 898 ICT bedrijven, een groei ten opzichte van 2014 met ruim 25%. Twee derde van deze ICT bedrijven bestaat uit één persoon.
- De digitale beroepsbevolking bestaat naar schatting uit ruim 25.000 personen in 's-Hertogenbosch. Zij zijn voor het uitvoeren van hun primaire taak voor méér dan 50% van hun werktijd afhankelijk van ICT.

Arbeidsmarkt: gevolgen van corona worden zichtbaar

- Eind mei 2020 zijn er in 's-Hertogenbosch 7.491 werkzoekenden zonder dienstverband (GWU) ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf. Dit betekent dat het aantal werkzoekenden zonder dienstverband sinds maart 2020 langzaam stijgt.
- Het aantal bijstands- en WW uitkeringen neemt toe, naar respectievelijk 3.419 (augustus 2020) en 3.100 (augustus 2020).
- Het aantal openstaande vacatures in de regio neemt in 2020 af. Aan het eind van het tweede kwartaal zijn dit er 8.300.

Samenvatting

Samenvatting (1/2)

Samenvatting (2/2)

Onderwijs: aantal hbo studenten blijft toenemen

- In 's-Hertogenbosch studeren per 1 oktober 2019 17.629 mbo studenten, 19.336 hbo studenten en 191 wo studenten. Het aantal hbo studenten is de afgelopen jaren gestaag toegenomen.

Detailhandel en toerisme: winkels steeds groter

- In 2019 heeft 's-Hertogenbosch ruim 2 miljoen bezoekers getrokken.
- De favoriete activiteit van deze bezoekers is 'lunchen / dineren in een restaurant'. Vorig jaar heeft 63% van de bezoekers dit gedaan. Op de tweede plaats staat 'winkelen voor plezier' (56%).
- Met een gemiddelde besteding van bijna € 62 per persoon per bezoek bedraagt het economisch effect door toeristisch bezoek in 2019 naar schatting zo'n € 420 miljoen, veel meer dan in voorgaande jaren.
- Het totaal aantal vierkante meter wvo is tussen 2014 en 2020 flink toegenomen terwijl het aantal winkels iets is afgenomen. De winkels in 's-Hertogenbosch worden dus steeds groter. Deze trend is ook landelijk gaande.
- Het gemiddelde leegstandspercentage van alle winkels in 's-Hertogenbosch is medio 2020 5,3%, een toename ten opzichte van 2019. Tussen de diverse winkelgebieden zijn er grote verschillen.

Werklocaties: toename werkgelegenheid buiten de werklocaties

- Het afgelopen jaar is op veel werklocaties (zoals bedrijventerreinen en de Binnenstad) de werkgelegenheid toegenomen. Buiten de onderscheiden werklocaties is de werkgelegenheid echter nog sterker toegenomen.
- Relatief gezien werken de meeste personen op een bedrijventerrein (29%).
- In 2019 is er 3,2 hectare bedrijventerrein uitgegeven.
- Eind derde kwartaal 2019 bedraagt de voorraad kantoorruimte in 's-Hertogenbosch 912.525 m2 vvo. Het leegstandspercentage is met 6,9% lager dan gemiddeld in Nederland (8,4%).
- In 2019 is er 13.890 m2 kantoor getransformeerd naar bijvoorbeeld woonruimte.

Duurzaamheid: steeds meer bedrijven nemen energiebesparingsmaatregelen

- Tussen 2014 en 2018 is de CO2-uitstoot per inwoner in 's-Hertogenbosch licht afgenomen. Van alle sectoren heeft de sector 'industrie' veruit de hoogste CO2-uitstoot.
- De sector 'industrie' heeft eveneens het hoogste energiegebruik van alle sectoren.
- De gezamenlijke CO2-uitstoot van BEC deelnemers is de afgelopen jaren met 15% afgenomen.
- Het aantal bedrijven in 's-Hertogenbosch dat energiebesparingsmaatregelen neemt, is tussen 2014 en 2019 gestegen van 380 naar 760 bedrijven.

Gevolgen van corona: aanvullend beeld

- Een doorrekening van de vier scenario's van het CPB (juni-raming) voor 's-Hertogenbosch betekent dat het werkloosheidspercentage in 2021 tussen de 4,8% en 10,9% zal uitkomen (in 2019 3,4%).
- De impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid verschilt per sector. Uitgaande van 105.440 banen in 's-Hertogenbosch, werkt 11% in sectoren waar zeer grote krimp wordt verwacht, 11% grote krimp, 30% gemiddelde krimp, 26% weinig tot geen krimp en 22% in een sector waar groei wordt verwacht.
- De economie groeit in het 1e kwartaal 2020 in de regio 's-Hertogenbosch met 0% - 1% ten opzichte van een jaar eerder, in het 2e kwartaal is er een krimp van 6% - 8%.
- In totaal zijn er tot nu toe ruim 2.800 aanvragen voor Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) 1 toegekend in 's-Hertogenbosch, voor Tozo 2 zijn er in juli en augustus in totaal ruim 700 aanvragen toegekend.
- Er zijn 1.610 aanvragen tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) 1 toegekend, aan 1.579 aanvragers uit de gemeente. In totaal is er ruim € 100 miljoen toegekend.

1. Economische groei

Inleiding	Inwoners	Werkzame personen	Vestigingen	BBP
-----------	----------	-------------------	-------------	-----

Inleiding

Economische groei

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft een belangrijke werkgelegenheidsfunctie voor de regio. Er werken steeds meer mensen in 's-Hertogenbosch, in meer bedrijfsvestigingen dan ooit.

De ambitie van het Bossche gemeentebestuur is om de lokale economie van 's-Hertogenbosch sterk te houden en verder uit te bouwen. Dit doen we door het accommoderen van bedrijvigheid en (bedrijf)investeringen die zorgen voor economische groei en meer werkgelegenheid.

Indicatoren

- * Inwoners *update*
- * Leeftijdsopbouw *update*
- * Werkzame personen *update*
- * Werkzame personen naar sector *update*
- * Vestigingen *update*
- * Vestigingen naar sector *update*
- * BBP *update*
- * BBP per inwoner *update*

Foto: Spoorzone 's-Hertogenbosch

1. Economische groei

Inleiding	Inwoners	Werkzame personen	Vestigingen	BBP
-----------	----------	-------------------	-------------	-----

Groei van 900 inwoners

In 2019 is de bevolking van 's-Hertogenbosch volgens het CBS met 891 inwoners (0,6%) gegroeid tot 155.111 inwoners op 1 januari 2020. De sterke groei tussen 2014 en 2015 is het gevolg van een gemeentelijke herindeling. Op 1 januari 2015 zijn Nuland en Vinkel bij de gemeente 's-Hertogenbosch gekomen.

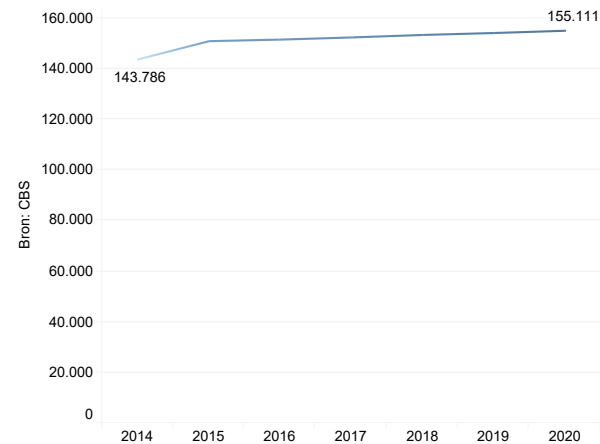
Potentiële beroepsbevolking neemt toe

Tussen 2014 en 2020 is de potentiële beroepsbevolking (15 tot 75 jarigen) in 's-Hertogenbosch met 8,5% toegenomen. Er kwamen de afgelopen jaren in 's-Hertogenbosch meer mensen wonen (vooral 20-30 jarigen) dan er vertrokken. Deze migratie zet een rem op de vergrijzing en houdt de potentiële beroepsbevolking op peil. Overigens is de toename bij vrouwen (8,7%) iets groter dan bij mannen (8,4%).

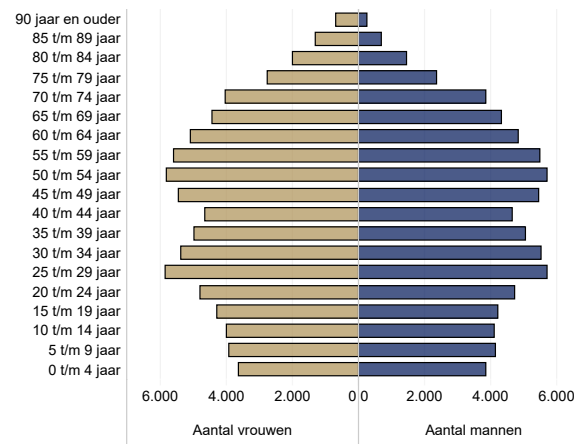
1.1 Selecteer gebied 's-Hertogenbosch

1.2 Selecteer jaar 2020

1.1 Aantal inwoners naar gebied en jaar

1.2 Bevolkingsopbouw 's-Hertogenbosch naar leeftijd en geslacht

1. Economische groei

Inleiding	Inwoners	Werkzame personen	Vestigingen	BBP
-----------	----------	-------------------	-------------	-----

Sterke groei aantal banen in 2019

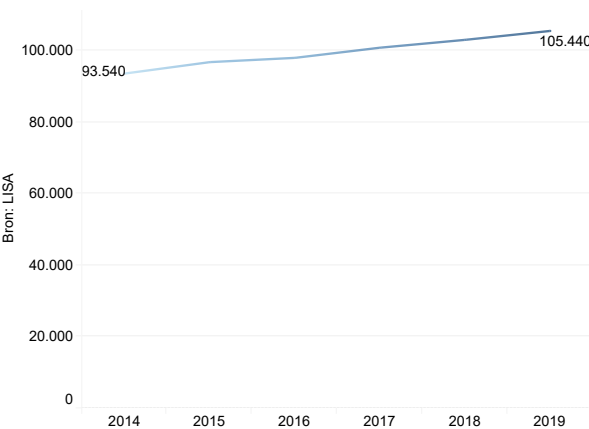
Tussen 2018 en 2019 is het aantal banen in 's-Hertogenbosch met 2.490 (2,4%) toegenomen tot 105.440. Deze toename betreft meer fulltime (2,6%) dan parttime banen (1,4%). Verder gaat het om meer mannen dan vrouwen. In de vijf grote Brabantse steden (B5) is de werkgelegenheid in Helmond (3,1%) en Tilburg (2,8%) sterker gestegen dan in 's-Hertogenbosch. In Nederland is het aantal banen gemiddeld met 2,5% toegenomen.

Stad van handel en diensten

Veel personen in 's-Hertogenbosch werken in de handel- en dienstensector. Daarnaast is ook de gezondheids- en welzijnszorg goed vertegenwoordigd. De sterkste absolute groei vond het afgelopen jaar plaats in de sector 'advies en onderzoek'; een toename van 700 banen (5,9%). De sterkste relatieve groei vond plaats in de sector 'cultuur, sport en recreatie' (8,1%). Er zijn drie sectoren waar de werkgelegenheid tussen 2018 en 2019 afnam; de sterkste absolute afname in werkgelegenheid vond plaats in de sector 'industrie'.

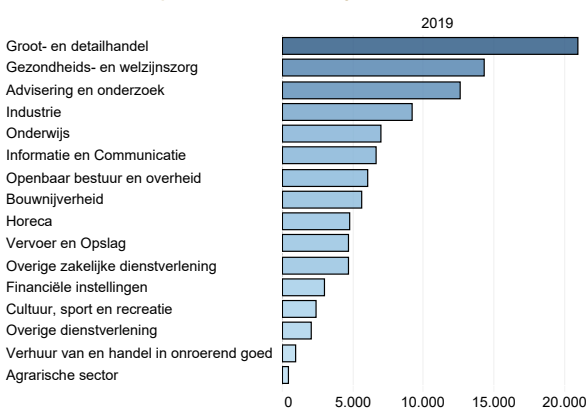
1.3 Selecteer gebied 's-Hertogenbosch

1.3 Werkzame personen, aantal en groei naar gebied en jaar

1.4 Selecteer jaar 2019

1.4 Aantal werkzame personen naar sector en jaar

1. Economische groei

Inleiding	Inwoners	Werkzame personen	Vestigingen	BBP
-----------	----------	-------------------	-------------	-----

Aantal vestigingen flink toegenomen in 2019

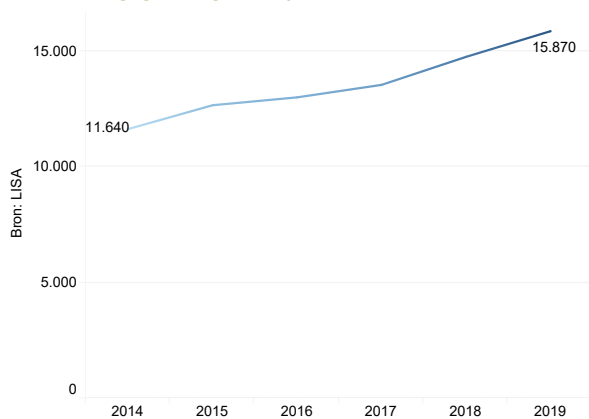
Het aantal vestigingen (locatie van een onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar) is de afgelopen jaren flink toegenomen. 's-Hertogenbosch heeft nu 15.870 vestigingen. Dit betekent een toename van 1.110 (7,5%) ten opzichte van 2018. Dit is de sterkste groei van de B5. In de B5 gemiddeld was de groei tussen 2018 en 2019 5,6%, in Nederland gemiddeld 4,7%.

Grootste toename bij advisering en onderzoek

De grootste absolute toename van het aantal vestigingen is te zien bij de sector 'advies en onderzoek'; 270 vestigingen. Ook in de gezondheids- en welzijnszorg is sprake van een flinke absolute toename met 180 vestigingen. Alleen in de agrarische sector is het aantal vestigingen in 2019 ten opzichte van 2018 afgenomen.

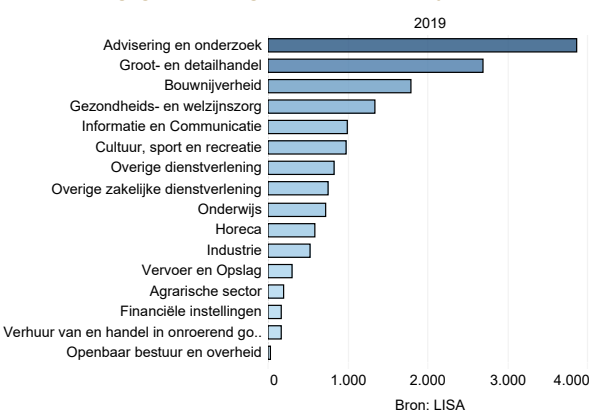
1.5 Selecteer gebied 's-Hertogenbosch

1.5 Aantal vestigingen naar gebied en jaar

1.6 Selecteer jaar 2019

1.6 Aantal vestigingen in 's-Hertogenbosch naar sector en jaar

1. Economische groei

Inleiding	Inwoners	Werkzame personen	Vestigingen	BBP
-----------	----------	-------------------	-------------	-----

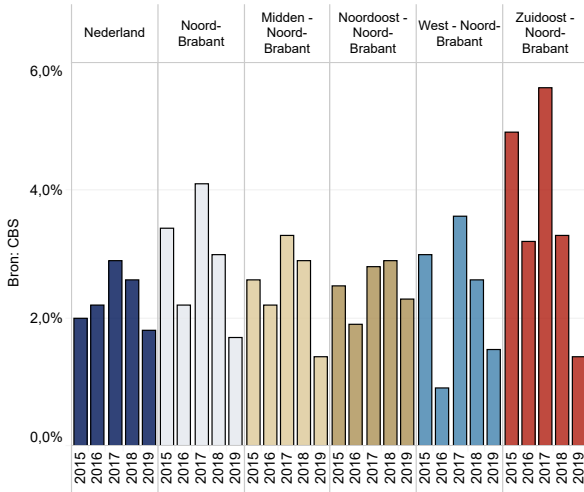
Economie Noordoost-Noord-Brabant met 2,3% gestegen

De economie van de regio Noordoost-Noord-Brabant is in 2019 met 2,3% gegroeid. Dit is de sterkste groei van de vier Noord-Brabantse regio's. De nationale economie is in 2019 met 1,8% gegroeid.

BBP per inwoner stijgt

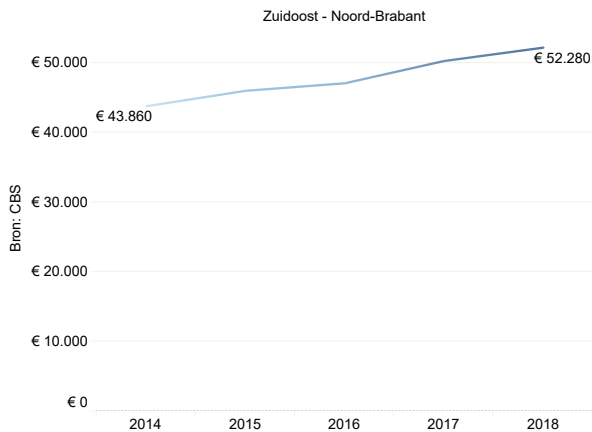
In de regio Noordoost-Noord-Brabant is het gemiddelde bruto binnenlands product (BBP) per inwoner in 2018 € 44.040. Dit gemiddelde neemt de afgelopen jaren gestaag toe. In de regio Zuidoost-Noord-Brabant ligt het gemiddelde BBP per inwoner in 2018 met € 52.280 beduidend hoger, in de andere Brabantse regio's is het vergelijkbaar (West-Noord-Brabant) of lager (Midden-Noord-Brabant).

1.7 BBP volumemutaties (in %)

1.8 Selecteer gebied
Zuidoost - Noord-Brabant

1.8 BBP per inwoner (in €)

2. Economische dynamiek

Inleiding	Toplocaties & mutatiebalans	Startups & FD Gazellen awards	Speerpuntsectoren
-----------	-----------------------------	-------------------------------	-------------------

Inleiding

Economische dynamiek

De Bossche economie is voortdurend in beweging, als gevolg van ontwikkelingen op internationaal, nationaal, regionaal of lokaal niveau. Het is onze ambitie om sterke sectoren nóg sterker te maken en te zorgen voor werkgelegenheid voor de hele Bossche beroepsbevolking.

In het oog springende Bossche economische sectoren zijn ICT, logistiek, bouw en agrifood. ICT en data wordt daarbij gezien als belangrijke innovator voor de andere speerpuntsectoren.

Indicatoren

- * Economisch best presterende gemeenten
- * Mutatiebalans [update](#)
- * Nieuwe vestigingen ICT [update](#)
- * FD-Gazelle-award
- * Vestigingen speerpuntsectoren [update](#)
- * Werkgelegenheid speerpuntsectoren [update](#)

Foto: Op 13 februari 2020 werden de winnaars van een FD Gazellen award 2019 uit 's-Hertogenbosch en omstreken ontvangen door burgemeester Mikkers en wethouder Economische Zaken Jan Hoskam voor een ontbijt op het Stadhuis. Dit ontbijt voor winnaars is een jaarlijkse traditie.

2. Economische dynamiek

Inleiding	Toplocaties & mutatiebalans	Startups & FD Gazellen awards	Speerpuntsectoren
-----------	-----------------------------	-------------------------------	-------------------

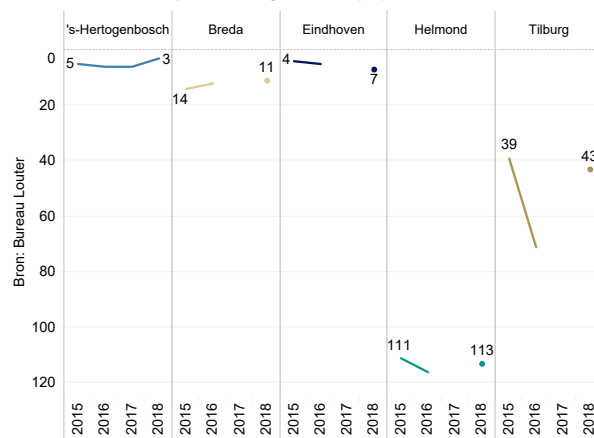
3e plaats economisch best presterende gemeenten

Al bijna 20 jaar verschijnt er jaarlijks een Nederlandse ranglijst van economische toplocaties. Op de nieuwste ranglijst voor gemeenten met de hoogste economische prestaties staat 's-Hertogenbosch op de derde plaats. Dit is een flinke stijging ten opzichte van het jaar daarvoor (6e plaats). Verrassende winnaar in 2019 is de Brabantse gemeente Son en Breugel. Haarlemmermeer staat op de tweede plaats. Van de vijf grote Brabantse steden staat ook Eindhoven in de top 10 (7e plaats).

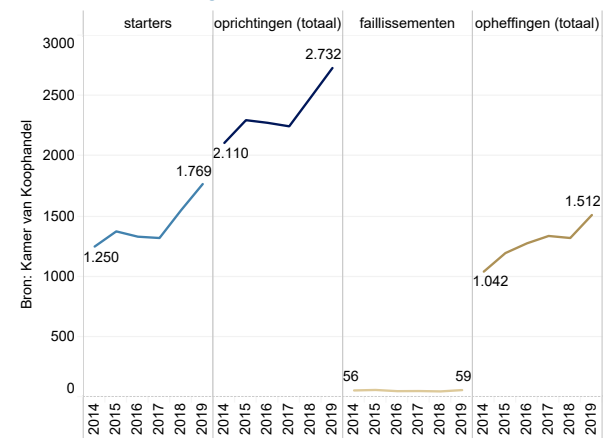
Aantal starters hoger dan in voorgaande jaren

Uit cijfers van de Kamer van Koophandel over het aantal starters, oprichtingen, faillissementen en opheffingen, blijkt dat het aantal starters in 's-Hertogenbosch in 2019 flink hoger ligt dan in voorgaande jaren. Vooral in de dienstensectoren zijn er veel bedrijven gestart. Het aantal opheffingen ligt in 2019 eveneens hoger dan in 2018. Het aantal faillissementen blijft de afgelopen jaren vrij constant. Overigens vond een derde van de faillissementen in 2019 plaats in de detailhandel. Dit is vergelijkbaar met 2018.

2.1 Economisch best presterende gemeenten (B5)

2.2 Mutatiebalans 's-Hertogenbosch

2. Economische dynamiek

Inleiding	Toplocaties & mutatiebalans	Startups & FD Gazellen awards	Speerpuntsectoren
-----------	-----------------------------	-------------------------------	-------------------

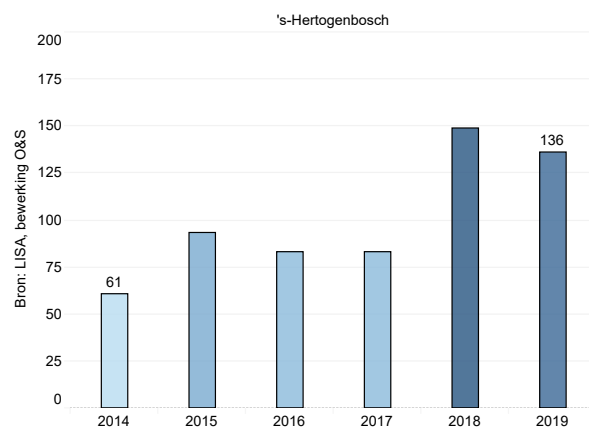
Aantal nieuwe vestigingen in de ICT laatste twee jaar hoger dan voorgaande jaren

Ieder jaar komen er nieuwe vestigingen in de ICT in 's-Hertogenbosch bij. Dit zijn óf starters, óf nevenvestigingen van al bestaande ICT bedrijven. Tussen 2014 en 2017 zijn er jaarlijks rond de 80 nieuwe vestigingen in de ICT bijgekomen. In 2018 en 2019 zijn dit er beduidend meer.

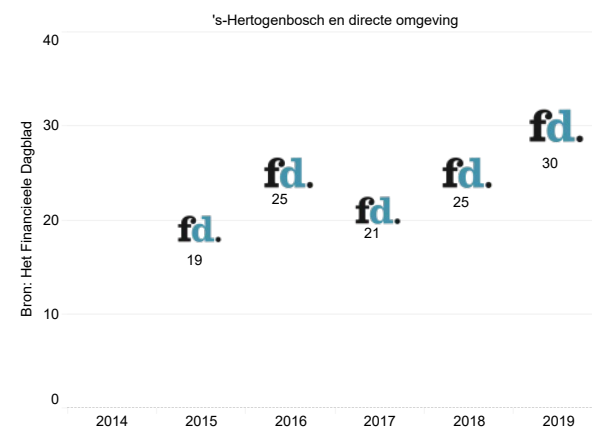
30 Bossche winnaars

Ieder jaar reikt Het Financieele Dagblad een FD Gazellen Award uit aan bedrijven die de afgelopen drie jaar minimaal 20% groei hebben laten zien. Bedrijven melden zichzelf aan om voor de award in aanmerking te komen. Op basis van omzetcijfers kiest Het Financieele Dagblad vervolgens de winnaars. In 2019 hebben 30 ondernemers uit 's-Hertogenbosch en directe omgeving een Gazellen Award gewonnen. Hiermee is 's-Hertogenbosch één van de hoogst scorende gemeenten in Zuid-Nederland.

2.3 Aantal nieuwe vestigingen in de ICT

2.4 Aantal Bossche winnaars FD Gazellen awards

2. Economische dynamiek

Inleiding	Toplocaties & mutatiebalans	Startups & FD Gazellen awards	Speerpuntsectoren
-----------	-----------------------------	-------------------------------	-------------------

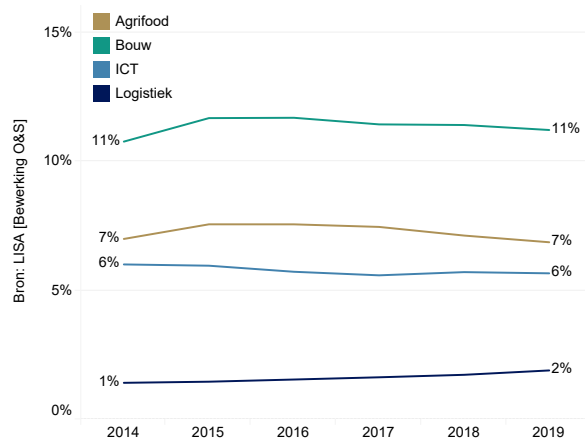
Aandeel werkgelegenheid agrifood neemt iets toe

De werkgelegenheid in de agrifood neemt iets sneller toe dan de totale werkgelegenheid. De agrifood-keten bestaat uit verschillende bedrijfsactiviteiten en type bedrijven. Vooral in de categorieën 'supermarkten', 'groothandel in voedings- en genotmiddelen' en (fastfood)restaurants is sprake van een toename in werkgelegenheid; hoger dan gemiddeld. In de andere drie speerpuntsectoren (bouw, ICT en logistiek) ontwikkelt de werkgelegenheid zich ongeveer conform gemiddeld.

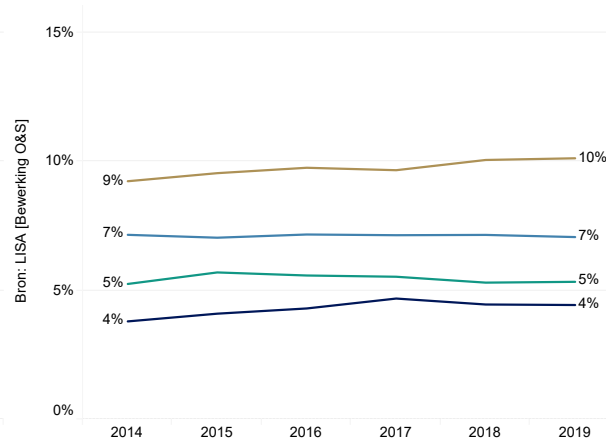
Aandeel werkgelegenheid agrifood neemt toe

De werkgelegenheid in de agrifood neemt toe. De agrifood-keten bestaat uit verschillende bedrijfsactiviteiten en type bedrijven. Vooral in de categorieën 'supermarkten', 'groothandel in voedings- en genotmiddelen' en (fastfood)restaurants is sprake van een flinke toename in werkgelegenheid; hoger dan gemiddeld. In de andere drie speerpuntsectoren ontwikkelt de werkgelegenheid zich ongeveer conform gemiddeld.

2.5 Aandeel vestigingen in speerpuntsectoren [update]

2.6 Aandeel werkgelegenheid in speerpuntsectoren [update]

3. Toonaangevende datastad

Inleiding	Digitale economie	Werkzame personen en vestigingen ICT	Grootteklasse en werklocaties ICT	Verdeling ICT	Datalab
-----------	-------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	---------------	---------

Inleiding

Toonaangevende datastad

In 's-Hertogenbosch zijn veel ICT en data-bedrijven gevestigd, met name binnen de dienstensector. Het versterken van de ICT en data-sector van Den Bosch biedt grote kansen voor elk type ondernemer in bestaande én in nieuwe sectoren. Daarbij heeft de gemeente de ambitie om toonaangevende datastad van Nederland te worden.

In dit thema 'Datastad' wordt ingezoomd op de zowel de digitale economie als de ICT-sector in onze gemeente.

Digitale economie: het aantal werkzame personen dat voor het uitvoeren van hun primaire taak voor méér dan 50% van hun werktijd afhankelijk is van ICT.

ICT-sector: hiervoor wordt de afbakening van de ICT-sector OESO/CBS definitie gevolgd, volgens SBI 2008. Deze activiteiten omvatten de ICT-industriese sector (vervaardiging van), groothandel in ICT-apparatuur en de ICT dienstensector.

Foto: JADS

Indicatoren

- * Werkgelegenheid in de digitale economie **update**
- * Werkgelegenheid in de digitale economie in de regio **update**
- * Werkzame personen in de ICT **update**
- * Bedrijven in de ICT **update**
- * Bedrijven in de ICT naar grootteklasse **update**
- * Bedrijven in de ICT naar werklocatie **update**
- * Datalab **nieuw**

3. Toonaangevende datastad

Inleiding	Digitale economie	Werkzame personen en vestigingen ICT	Grootteklasse en werklocaties ICT	Verdeling ICT	Datalab
-----------	--------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	---------------	---------

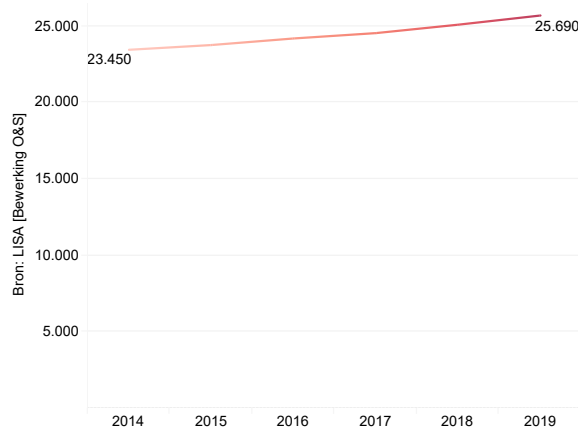
Een digitale beroepsbevolking van ruim 25.000 personen

Onderzocht is hoe groot de digitale beroepsbevolking in 's-Hertogenbosch is. Onderzoekscollectief The METISfiles gebruikt hiervoor als definitie: het aantal werkzame personen dat voor het uitvoeren van hun primaire taak voor méér dan 50% van hun werktijd afhankelijk is van ICT. Zij hebben onderzocht welk percentage van de beroepsbevolking, werkzaam in een bepaalde sector, een intensieve ICT gebruiker is. Op basis van deze methodiek zijn dit in 's-Hertogenbosch naar schatting ruim 25.000 personen. De sectoren 'informatie en communicatie' en 'advies en onderzoek' dragen in personen het meest bij aan de digitale werkgelegenheid binnen de gemeente. 'Informatie en communicatie' is in de gemeente 's-Hertogenbosch goed voor bijna een kwart van de digitale werkgelegenheid.

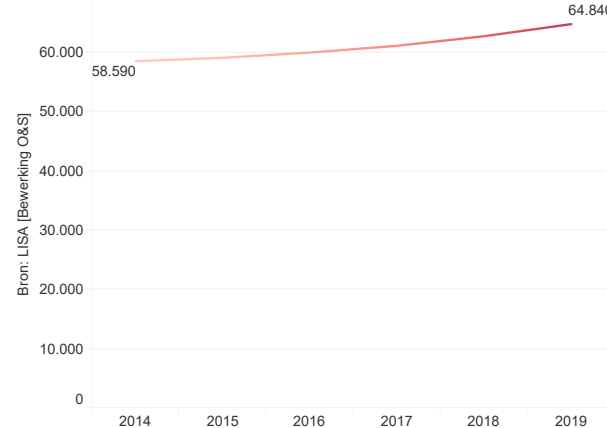
's-Hertogenbosch dominant in banen digitale economie in regio

Volgens dezelfde METIS-methodiek zijn er in de regio Noordoost-Brabant naar schatting bijna 65.000 werkzame personen die intensief ICT gebruiken. Dit zijn er naar verhouding minder dan in 's-Hertogenbosch. Reden hiervoor is dat er in 's-Hertogenbosch meer werkgelegenheid is in sectoren met veel intensieve ICT gebruikers, zoals 'informatie en communicatie' en 'advies en onderzoek'. In Noordoost-Brabant zijn de meeste intensieve ICT gebruikers (bijna 13.000) werkzaam in de sector 'advies en onderzoek'.

3.1 Aantal werkzame personen in de digitale economie in 's-Hertogenbosch

3.2 Aantal werkzame personen in de digitale economie in Noordoost-Brabant

3. Toonaangevende datastad

Inleiding	Digitale economie	Werkzame personen en vestigingen ICT	Grooteklasse en werklocaties ICT	Verdeling ICT	Datalab
-----------	-------------------	--------------------------------------	----------------------------------	---------------	---------

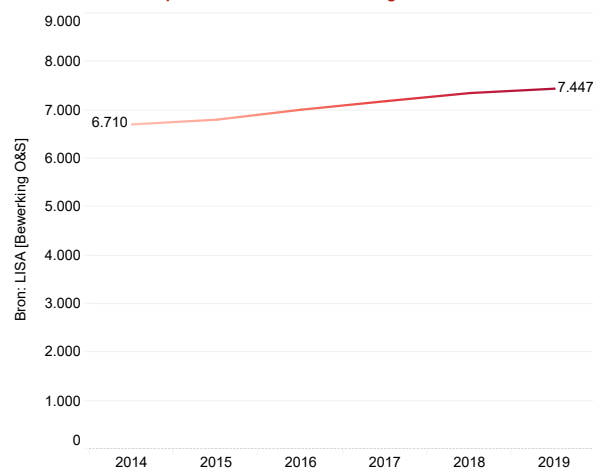
7.450 personen werkzaam in ICT

Volgens de meest recente cijfers zijn er in 's-Hertogenbosch bijna 7.450 personen werkzaam in de ICT. Dit betekent een groei van 11% tussen 2014 en 2019. Ruim twee derde van de werkgelegenheid is te vinden in de dienstverlenende activiteiten, zoals ontwikkelen, produceren en uitvoeren van software en advisering.

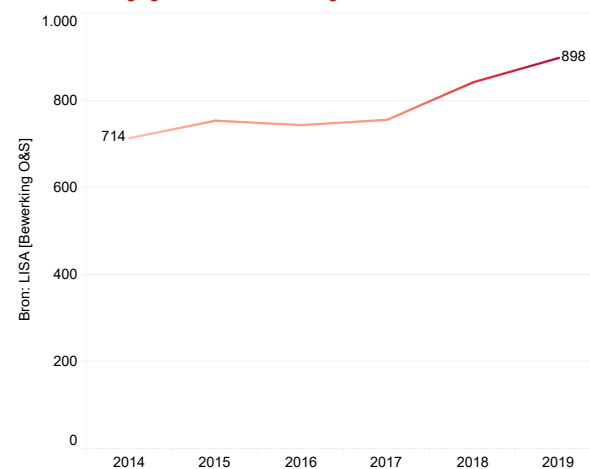
900 ICT bedrijven

In 2019 zijn er bijna 900 ICT bedrijven in 's-Hertogenbosch. In 2014 waren dit er 714; een groei van 25,8%. Bijna 80% van de bedrijven is werkzaam in de dienstverlenende activiteiten op het gebied van ICT. Twee grote ICT bedrijven in 's-Hertogenbosch zijn SAP en Ctac.

3.3 Aantal werkzame personen in de ICT in 's-Hertogenbosch

3.4 Aantal vestigingen in de ICT in 's-Hertogenbosch

3. Toonaangevende datastad

Inleiding	Digitale economie	Werkzame personen en vestigingen ICT	Grootteklasse en werklocaties ICT	Verdeling ICT	Datalab
-----------	-------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	---------------	---------

Tweederde ICT bedrijven éénpersoons

Tweederde van de ICT bedrijven in 's-Hertogenbosch bestaat uit één man of vrouw. Dit aandeel is ten opzichte van 2014 met 29,3% toegenomen. Dit is meer dan de gemiddelde groei van het aantal ICT bedrijven (25,8%). Ook het aandeel bedrijven met 5-9 banen is in dezelfde periode meer dan gemiddeld toegenomen.

Grootste groei buiten werklocaties

Tussen 2014 en 2019 is het aantal ICT bedrijven in 's-Hertogenbosch met 184 toegenomen. De grootste toename heeft in deze periode plaatsgevonden buiten de werklocaties (+80 bedrijven). Hier vinden we ook meer dan de helft (55%) van alle ICT bedrijven. Vijftien procent van de ICT bedrijven bevindt zich in de Binnenstad. Ook hier is de afgelopen vijf jaar sprake van een toename (+37 bedrijven).

3.5 Selecteer aantal banen

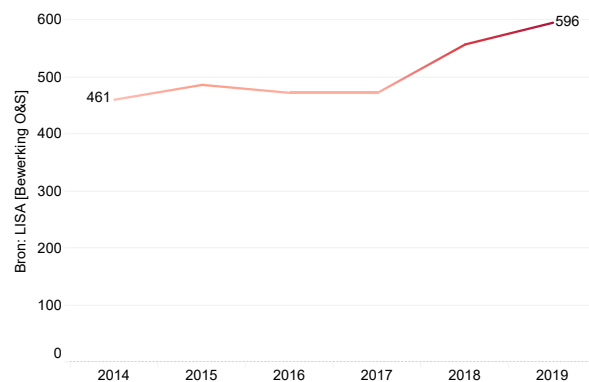
1 werkzaam persoon

3.6 Selecteer werklocatie

Bedrijventerrein

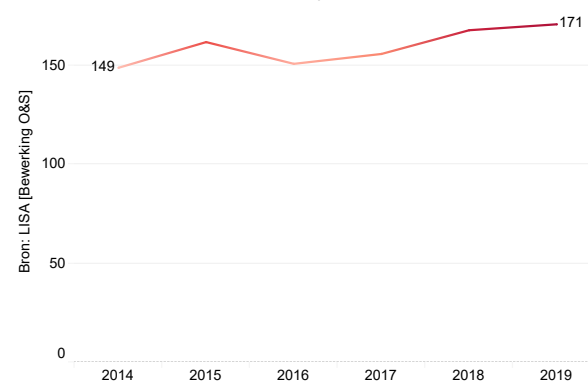
3.5 Aantal vestigingen in de ICT naar grootteklasse

1 werkzaam persoon

3.6 Aantal vestigingen in de ICT naar werklocatie

Bedrijventerrein

3. Toonaangevende datastad

Inleiding	Digitale economie	Werkzame personen en vestigingen ICT	Grootteklasse en werklocaties ICT	Verdeling ICT	Datalab
-----------	-------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	---------------	---------

Werkgelegenheid ICT geconcentreerd

De werkgelegenheid in de ICT concentreert zich langs de A2 en enigszins in de Binnenstad. De ICT werkgelegenheid langs de A2 is vooral te vinden op de bedrijventerreinen de Herven en de Brand en op kantorenpark Pettelaarpark.

Selecteer jaar

2019

3.7 Verdeling werkgelegenheid ICT in 's-Hertogenbosch

Bron: LISA [Bewerking O&S]

Vestigingen ICT meer verspreid

Het aantal vestigingen in de ICT blijkt zich redelijk gelijkmatig te verspreiden over de gemeente. In alle 14 wijken zijn (grote of kleine) vestigingen in de ICT aanwezig. Vooral de kleinere bedrijven zijn veelal aan huis gevestigd. De grootste concentratie van vestigingen bevindt zich in en rond de Binnenstad van 's-Hertogenbosch.

Selecteer jaar

2019

3.8 Verdeling vestigingen ICT in 's-Hertogenbosch

Bron: LISA [Bewerking O&S]

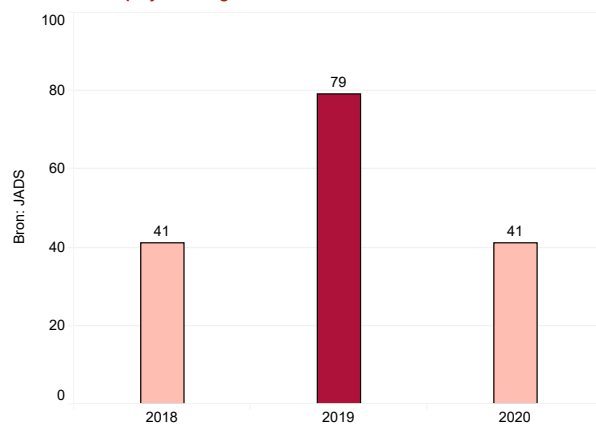
3. Toonaangevende datastad

Inleiding	Digitale economie	Werkzame personen en vestigingen ICT	Grootteklasse en werklocaties ICT	Verdeling ICT	Datalab
-----------	-------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	---------------	---------

161 data projecten JADS MKB Datalab

Het bedrijfsleven in 's-Hertogenbosch en de regio kan via het JADS MKB Datalab meer gebruik maken van digitale technologie en Big Data. Het JADS MKB Datalab heeft sinds de oprichting in 2018 161 data projecten uitgevoerd, voor ongeveer 100 ondernemers. In een dataproject werken studenten onder begeleiding van een datawetenschapper 60-80 uur aan een gerichte opdracht van een MKB-ondernemer.

3.9 Aantal dataprojecten uitgevoerd door JADS MKB Datalab

4. Arbeidsmarkt

Inleiding	Beroepsbevolking	Werkzoekenden & werkloosheid	Bijstand & WW-uitkeringen	Vacatures & sociaal-economische positie
-----------	------------------	------------------------------	---------------------------	---

Inleiding

Arbeidsmarkt

Om de Bossche economie goed te laten functioneren, is veel talent nodig. Hoe kunnen we deze talenten boeien, binden en betrekken bij onze gemeente? Hiervoor is een soepel werkende arbeidsmarkt van groot belang.

Een belangrijk uitgangspunt voor de Bossche arbeidsmarkt, is dat werknemers inzetbaar blijven via 'een leven lang leren'. Daarnaast leidt de keuze voor toonaangevende datastad naar verwachting tot niet alleen meer banen voor hoogopgeleiden, maar ook meer banen voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Indicatoren

- * Beroepsbevolking [update](#)
- * Beroepsbevolking naar opleiding [update](#)
- * Werkzoekenden [update](#)
- * Werkloosheidspercentage [update](#)
- * Bijstandsgerechtigden [update](#)
- * WW-uitkeringen [update](#)
- * Openstaande vacatures [update](#)
- * Sociaal-economische index

Foto: Netwerken is één van de sleutels tot succes

4. Arbeidsmarkt

Inleiding	Beroepsbevolking	Werkzoekenden & werkloosheid	Bijstand & WW-uitkeringen	Vacatures & sociaal-economische positie
-----------	------------------	------------------------------	---------------------------	---

Beroepsbevolking 87.000 personen

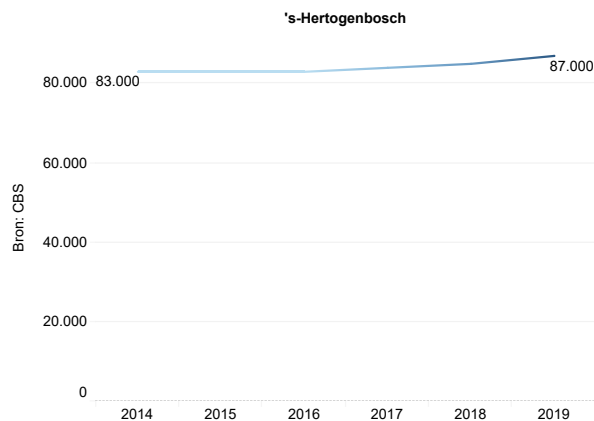
De beroepsbevolking in 's-Hertogenbosch bestaat uit circa 87.000 personen. Dit is de feitelijke beroepsbevolking, dus personen die betaald werk hebben of geen betaald werk hebben maar hiervoor wel direct beschikbaar zijn. Van de vijf grote Brabantse steden heeft alleen Helmond een kleinere beroepsbevolking; 49.000. De beroepsbevolking in Eindhoven is met 130.000 personen het grootst.

Aandeel hoogopgeleiden neemt toe

Het aandeel hoogopgeleiden in de beroepsbevolking neemt toe in 's-Hertogenbosch; van 40% in 2014 naar 44% in 2019. Dit aandeel is overigens iets lager dan in 2018. Dit komt omdat zowel het aantal laag-, als middelbaar opgeleiden in de beroepsbevolking licht toeneemt en het aantal hoogopgeleiden licht afneemt. Het aandeel hoogopgeleiden is overigens nog steeds hoger dan in de B5 gemiddeld, de regio en Nederland. In 2019 is het aandeel hoogopgeleiden in de beroepsbevolking in Breda en Eindhoven iets hoger dan in 's-Hertogenbosch.

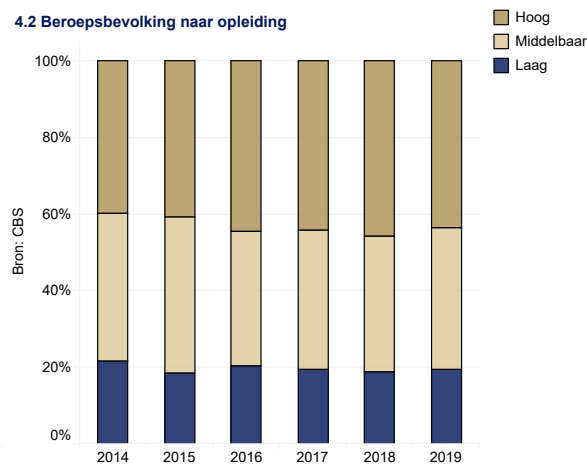
4.1 Selecteer gebied 's-Hertogenbosch

4.1 Beroepsbevolking

4.2 Selecteer gebied 's-Hertogenbosch

4.2 Beroepsbevolking naar opleiding

4. Arbeidsmarkt

Inleiding	Beroepsbevolking	Werkzoekenden & werkloosheid	Bijstand & WW-uitkeringen	Vacatures & sociaal-economische positie
-----------	------------------	------------------------------	---------------------------	---

Aantal ingeschreven werkzoekenden zonder baan neemt toe

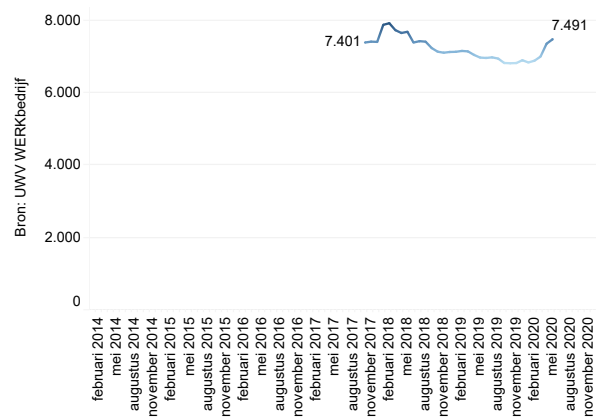
Eind mei 2020 zijn er in 's-Hertogenbosch 7.491 werkzoekenden zonder dienstverband (GWU) ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf. Dit betekent dat het aantal werkzoekenden zonder dienstverband sinds maart 2020 langzaam stijgt. Er zijn overigens geen cijfers beschikbaar van vóór oktober 2017, vanwege een nieuwe methodiek bij het UWV WERKbedrijf.

Werkloosheidspercentage tussen 2018 en 2019 gelijk gebleven

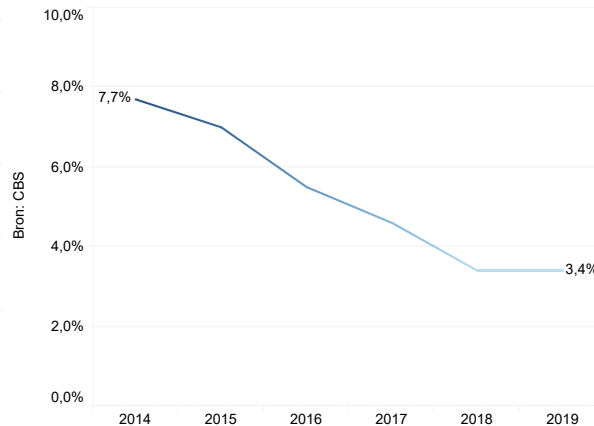
Tussen 2014 en 2019 is het werkloosheidspercentage in 's-Hertogenbosch flink afgenomen: van 7,7% naar 3,4%. Dit laatste percentage is gelijk aan dat van 2018. 's-Hertogenbosch heeft hiermee het laagste werkloosheidspercentage van de vijf grote Brabantse steden. Ook in Nederland gemiddeld ligt het werkloosheidspercentage op 3,4%.

4.4 Selecteer gebied 's-Hertogenbosch

4.3 Geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband (GWU)

4.4 Werkloosheidspercentage

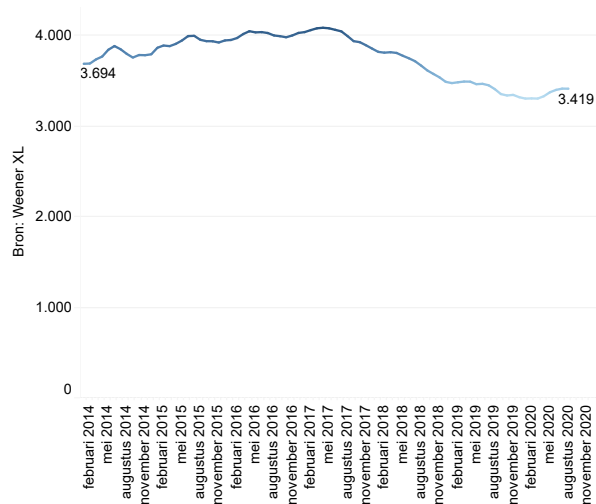
4. Arbeidsmarkt

Inleiding	Beroepsbevolking	Werkzoekenden & werkloosheid	Bijstand & WW-uitkeringen	Vacatures & sociaal-economische positie
-----------	------------------	------------------------------	---------------------------	---

Het aantal bijstandsuitkeringen neemt toe

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Het aantal uitkeringen BUIG neemt de afgelopen maanden weer toe in 's-Hertogenbosch, naar 3.419 uitkeringen in augustus 2020.

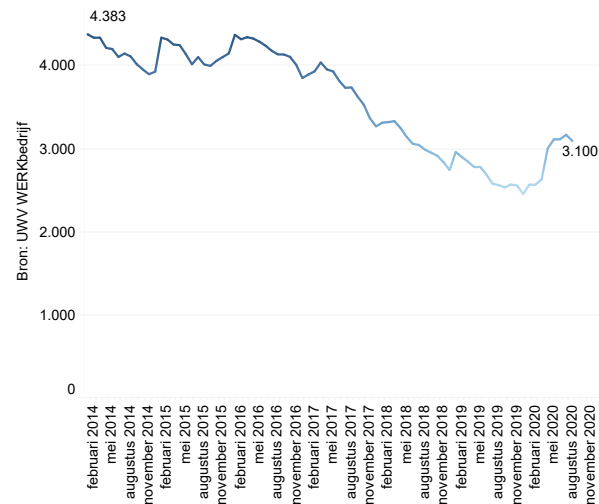
4.5 Bijstandsuitkeringen in 's-Hertogenbosch

Het aantal WW-uitkeringen neemt toe

Augustus 2020 zijn er in 's-Hertogenbosch 3.100 lopende WW-uitkeringen. Dit betekent een toename van 527 uitkeringen (20,5%) ten opzichte van begin van het jaar. Het WW-percentage (het aantal WW-uitkeringen ten opzichte van de beroepsbevolking) is augustus 2020 3,5% in 's-Hertogenbosch. Dit is iets hoger dan in de regio Noordoost Noord-Brabant (3,0%) en in Nederland (3,1%).

4.6 WW-uitkeringen in 's-Hertogenbosch

4. Arbeidsmarkt

Inleiding	Beroepsbevolking	Werkzoekenden & werkloosheid	Bijstand & WW-uitkeringen	Vacatures & sociaal-economische positie
-----------	------------------	------------------------------	---------------------------	---

Minder openstaande vacatures in de regio

In de regio Noordoost Noord-Brabant neemt het aantal openstaande vacatures in 2020 af. Aan het eind van het tweede kwartaal zijn dit er 8.300. Ten opzichte van een jaar eerder betekent dit een afname van 2.900 openstaande vacatures (-26%). De sterkste absolute afname (-900) is in deze periode te zien bij de sector 'bedrijfseconomisch en administratief'. De enige sector waar een lichte groei te zien is, is 'zorg en welzijn'.

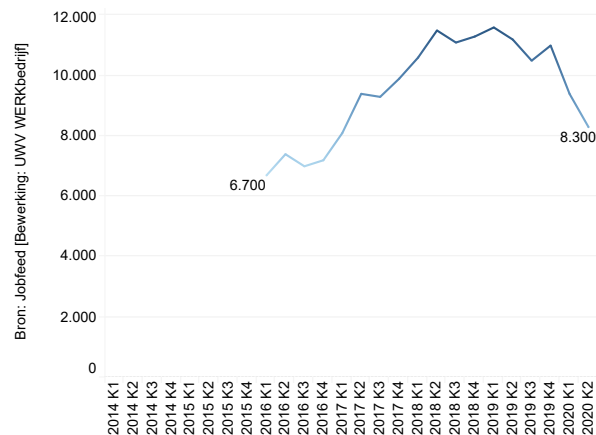
Sterke sociaal-economische positie

's-Hertogenbosch staat hoog (7e plaats) in de sociaal economische index van de 50 grootste gemeenten. Dit is vergelijkbaar met het jaar daarvoor. Onze sterke punten zijn het werkloosheidspercentage, de werkgelegenheid, het aandeel zakelijke diensten, de participatie van vrouwen en de bijstand. Zwakkere punten zijn het aandeel arbeidsongeschikten en armoede. Overigens staat ook Breda in de top 10; met een 6e plaats één plek hoger dan 's-Hertogenbosch. De publicatie van de atlas voor gemeenten 2020 is vanwege corona uitgesteld naar november 2020.

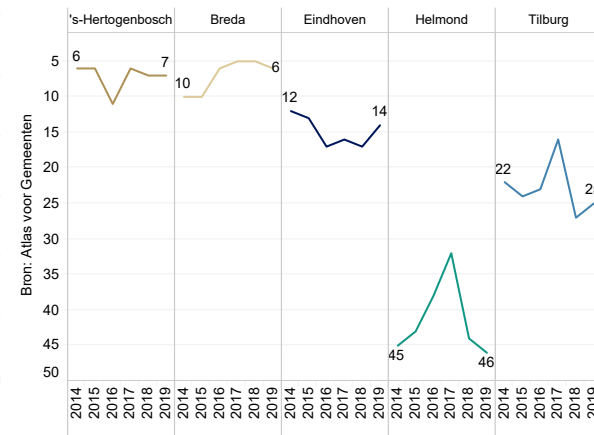
4.7 Selecteer sector

Totaal

4.7 Aantal openstaande vacatures Noordoost-Brabant

4.8 Sociaal-economische index B5 gemeenten

5. Onderwijs

Inleiding

Onderwijs &
internationaal
onderwijs

Studenten informatica

Inleiding

Onderwijs

's-Hertogenbosch is een aantrekkelijke onderwijsstad met een diversiteit aan instellingen. De mbo- en hbo-instellingen aan de Onderwijsboulevard doen het de afgelopen jaren onverminderd goed op verschillende ranglijsten. Door de komst van de Jheronimus Academy of Data Science (JADS) is 's-Hertogenbosch ook een universiteitsstad geworden.

Met de keuze voor toonaangevende datastad als voornaamste economische ambitie is het zaak de aanwezige kennis over ICT en data om te zetten in verdienkansen voor het bedrijfsleven: door nieuwe bedrijven te creëren en het bestaand MKB te versterken.

Indicatoren

- * Mbo-, hbo- en wo-studenten *update*
- * Buitenlandse studenten
- * ICT studenten *update*

Foto: In het verbouwde klooster De Mariënburg aan de Sint Janssingel in 's-Hertogenbosch is sinds december 2016 de Jheronimus Academy of Data Science (JADS) gevestigd. JADS is een samenwerkingsverband tussen de universiteit van Tilburg, de Technische Universiteit Eindhoven, de gemeente 's-Hertogenbosch en de provincie Noord Brabant. Studenten volgen hier universitair onderwijs op het gebied van data science.

5. Onderwijs

Inleiding

Onderwijs &
internationaal
onderwijs

Studenten informatica

Aantal hbo-studenten blijft toenemen

In 's-Hertogenbosch studeren per 1 oktober 2019 17.629 mbo-studenten, 19.336 hbo-studenten en 191 wo-studenten. Het aantal hbo-studenten is de afgelopen jaren gestaag toegenomen. Het afgelopen jaar is vooral het aantal voltijds studenten bij Avans flink toegenomen.

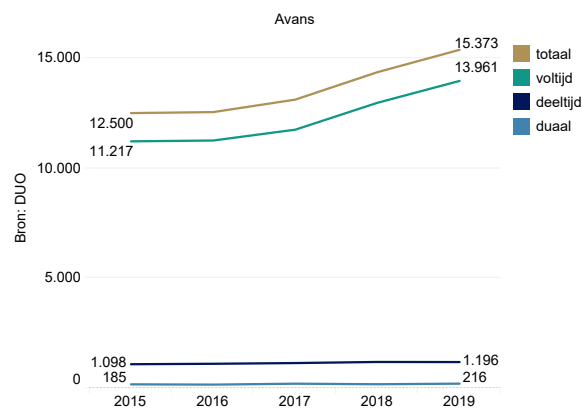
330 internationale studenten

Op de mbo-, hbo- en wo-opleidingen in 's-Hertogenbosch, studeren ongeveer 330 internationale studenten. De meeste hiervan volgen een hbo-opleiding. Vooral de HAS en Avans trekken naar verhouding veel internationale studenten. Overigens zijn van de JADS alleen de masterstudenten meegerekend.

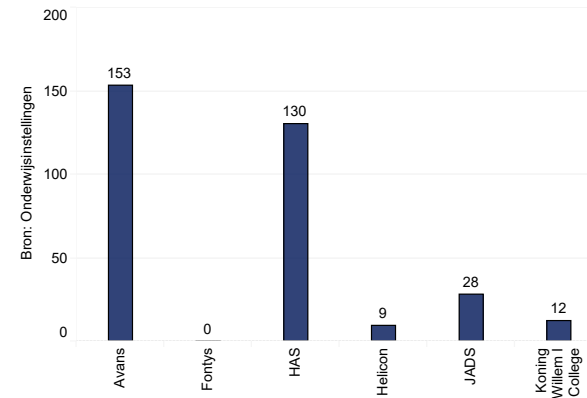
5.1 Selecteer onderwijsinstelling

Avans

5.1 Aantal mbo-, hbo- en wo-studenten

5.2 Aantal internationale studenten (schooljaar 2018/'19)

5. Onderwijs

Inleiding

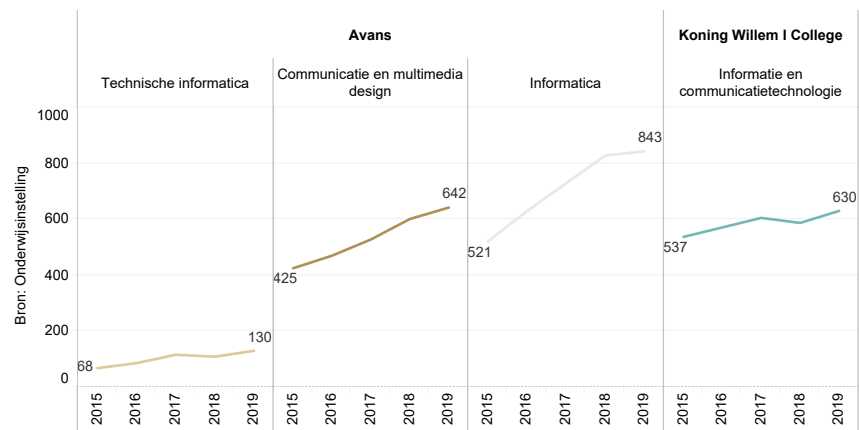
Onderwijs &
internationaal
onderwijs

Studenten informatica

Aantal ICT studenten neemt licht toe

Tot de informatica opleidingen bij Avans behoren Informatica, Technische Informatica en Multimedia Design. Deze laatste opleiding wordt door ongeveer één derde van het totaal aantal studenten 'Communicatie en multimedia' gevolgd. Aan het Koning Willem I College volgen op 1 oktober 2019 630 studenten de studierichting ICT. Dit aantal neemt de afgelopen jaren licht toe.

5.3 Aantal informatica studenten

6. Detailhandel en toerisme

Inleiding	Bezoekers & activiteiten	Hotelovernachtingen & bestedingen	Detailhandel	Loopstromen	Economisch best presterende binnensteden
-----------	--------------------------	-----------------------------------	--------------	-------------	--

Inleiding

Detailhandel en toerisme

's-Hertogenbosch is een aantrekkelijke stad om te bezoeken. Vooral de prettige sfeer, het goede winkelaanbod, de mooie gebouwen en de goede horeca worden als sterke punten genoemd.

Een belangrijk fundament in ons beleid is de gastvrijheid van 's-Hertogenbosch. Daarbij vinden we een verantwoorde groei van het aantal bezoekers belangrijk, zodat er een goed evenwicht blijft tussen bezoekers en bewoners.

Indicatoren

- * Toeristische bezoeken en bezoekers *update*
- * Activiteiten bezoekers *update*
- * Bestedingen *update*
- * Hotelovernachtingen *update*
- * Detailhandel winkelvloeroppervlak *update*
- * Detailhandel leegstand *update*
- * Loopstromen
- * Economisch best presterende binnensteden

Foto: Winkelcentrum Arena in het centrum van 's-Hertogenbosch.

6. Detailhandel en toerisme

Inleiding	Bezoekers & activiteiten	Hotelovernachtingen & bestedingen	Detailhandel	Loopstromen	Economisch best presterende binnensteden
-----------	--------------------------	-----------------------------------	--------------	-------------	--

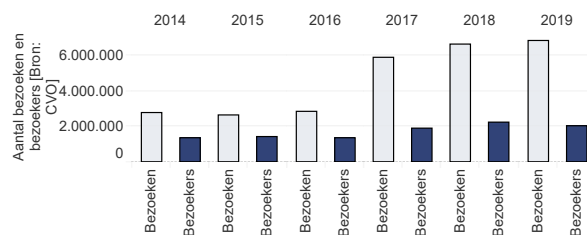
Ruim 2 miljoen bezoekers van buiten 's-Hertogenbosch

In 2019 heeft 's-Hertogenbosch ruim 2 miljoen bezoekers getrokken. Dit zijn 'toeristische' bezoekers van buiten de eigen gemeente. Dit zijn er iets minder dan in 2018. Hiermee staat 's-Hertogenbosch op een vijfde plaats op de ranglijst, achter Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam (G4). Wat betreft het aantal bezoeken staat 's-Hertogenbosch eveneens op de vijfde plaats, achter de G4. De frequentie (dit is het aantal keren dat een bezoeker in één jaar een bezoek brengt aan 's-Hertogenbosch) blijft de afgelopen jaren stijgen, van 2,0 in 2014 naar 3,4 in 2019.

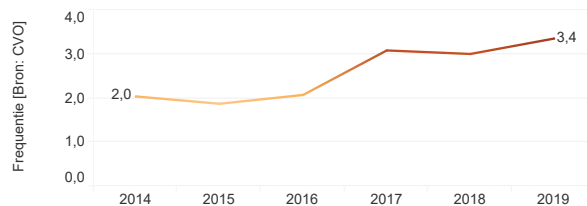
Favoriete activiteit is bezoek aan restaurant

Jarenlang was 'winkelen voor plezier' de favoriete activiteit van bezoekers aan onze gemeente. Deze activiteit wordt in 2019 nog steeds veel gedaan door bezoekers (56%), maar nog vaker gaat men lunchen / dineren in een restaurant (63%). Voor beide activiteiten staat 's-Hertogenbosch ook in de top 5 van populaire steden naar activiteit. Zo lunchen/dineren bijvoorbeeld alleen in Maastricht bezoekers vaker (66%) in een restaurant. In 2019 zijn er iets meer bezoekers (15%) die een bezoek brengen aan een museum in 's-Hertogenbosch. Zowel het Noord-Brabants museum (Van Goghs intimi) als het Design Museum (Design van het Derde Rijk) trokken in 2019 veel bezoekers.

6.1 Aantal bezoeken en bezoekers naar jaar

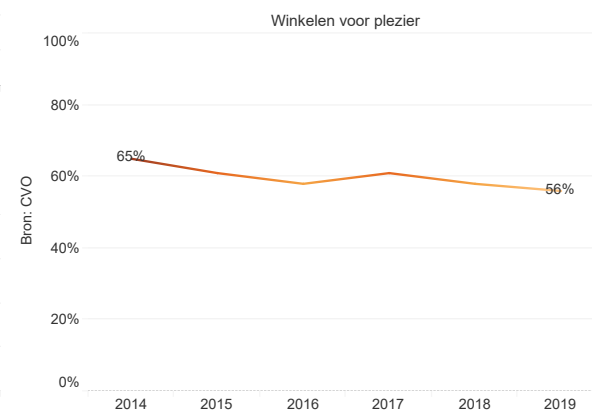
6.2 Frequentie bezoeken / bezoekers naar jaar

6.3 Selecteer activiteit

Winkelen voor plezier

6.3 Top 5 activiteiten in 's-Hertogenbosch naar jaar

6. Detailhandel en toerisme

Inleiding	Bezoekers & activiteiten	Hotelovernachtingen & bestedingen	Detailhandel	Loopstromen	Economisch best presterende binnensteden
-----------	--------------------------	--	--------------	-------------	--

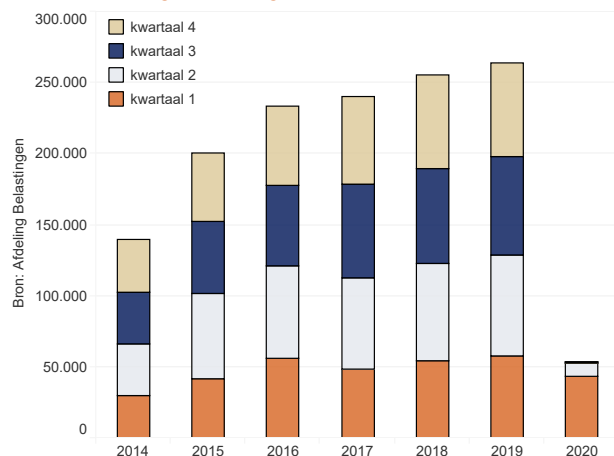
Aantal hotelovernachtingen in 2020 fors afgenomen

In 2019 waren er 263.850 hotelovernachtingen in 's-Hertogenbosch. Dit aantal is de afgelopen jaren gestaag toegenomen. Ten opzichte van 2014 betekent dit een stijging van 90%. In de eerste helft van 2020 is er echter een kentering te zien. De 52.990 overnachtingen betekenen een afname van 59% ten opzichte van de eerste helft van 2019. Door de gevolgen van corona zal het aantal hotelovernachtingen in 2020 naar verwachting veel lager zijn dan in voorgaande jaren.

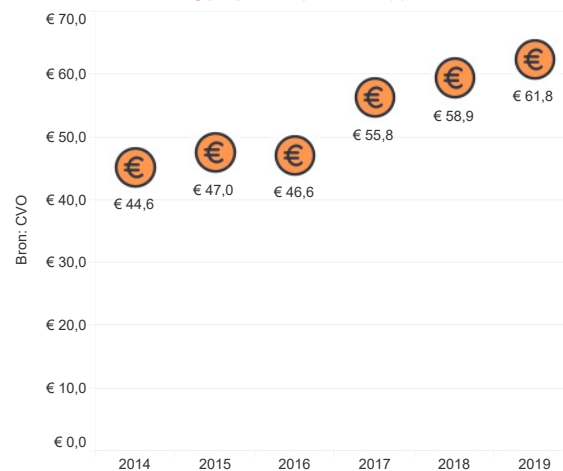
Geschat economisch effect neemt toe

Met een gemiddelde besteding van € 61,80 per persoon per bezoek bedraagt het economisch effect door toeristisch bezoek in 2019 naar schatting zo'n € 420 miljoen. Dit is veel meer dan in voorgaande jaren. Ter vergelijking: in 2014 was het geschatte economisch effect ongeveer € 125 miljoen.

6.4 Hotelovernachtingen in 's-Hertogenbosch

6.5 Gemiddelde besteding per persoon per bezoek (€)

6. Detailhandel en toerisme

Inleiding	Bezoekers & activiteiten	Hotelovernachtingen & bestedingen	Detailhandel	Loopstromen	Economisch best presterende binnensteden
-----------	--------------------------	-----------------------------------	---------------------	-------------	--

Winkels steeds groter

Het totaal aantal m2 winkelverkoopvloeroppervlakte (wvo) is tussen 2014 en 2020 flink toegenomen terwijl het aantal winkels iets is afgenomen. De winkels in 's-Hertogenbosch worden dus steeds groter. Dit is een trend die ook landelijk gaande is.

Medio 2020 zijn er 228 winkels voor de dagelijkse boodschappen in de gemeente, met een gemiddelde grootte van 251 m2 wvo. En 721 winkels voor de niet-dagelijkse boodschappen (gemiddeld 313 m2 wvo).

Leegstandspercentage gemiddeld 5,3%

Het gemiddelde leegstandspercentage van alle winkels in 's-Hertogenbosch is medio 2020 5,3%. Dit is berekend op basis van het aantal m2 wvo. Dit betekent een toename ten opzichte van 2019. Deze toename vindt in meerdere winkelgebieden plaats. Verder zijn er flinke verschillen tussen de diverse winkelgebieden. Zo is er 3,9% leegstand in de Helftheuvelpassage, terwijl de leegstand in centrum Rosmalen 14,4% is. Overigens worden alleen de grotere winkelgebieden (> 4.000 m2 wvo) gepresenteerd.

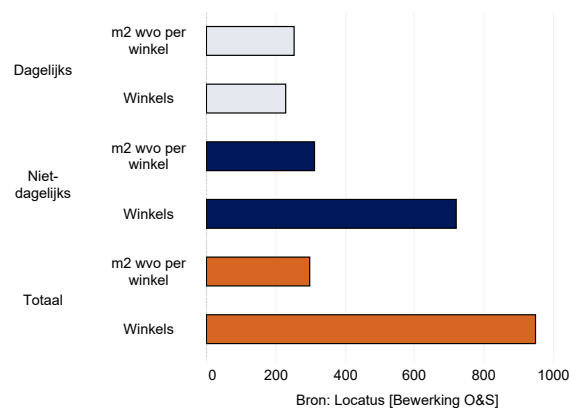
6.6 Selecteer jaar

2020

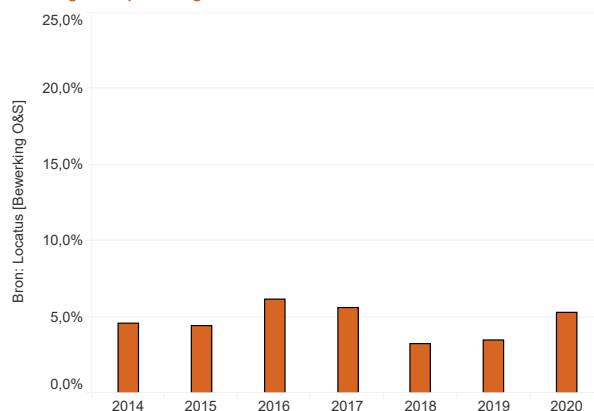
6.7 Selecteer gebied

's-Hertogenbosch (gemiddeld)

6.6 Detailhandel

6.7 Leegstandspercentage detailhandel

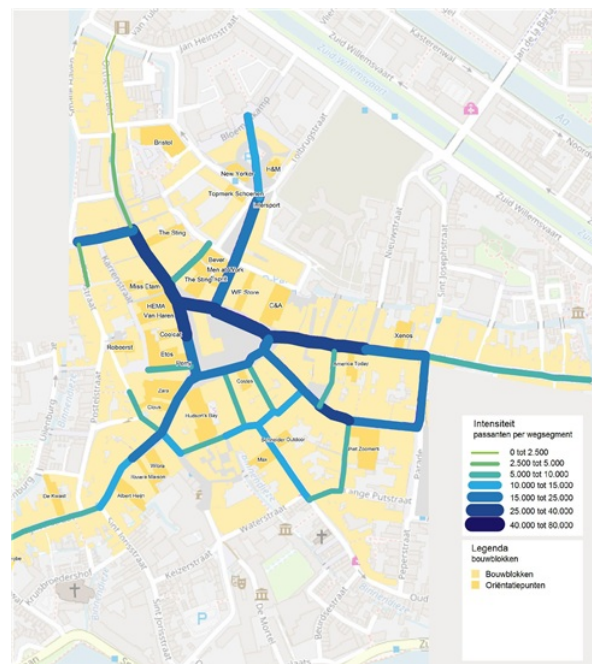
6. Detailhandel en toerisme

Inleiding	Bezoekers & activiteiten	Hotelovernachtingen & bestedingen	Detailhandel	Loopstromen	Economisch best presterende binnensteden
-----------	--------------------------	-----------------------------------	--------------	-------------	--

6.7 Loopstromen 's-Hertogenbosch centrum

Drukke verspreidt zich meer over het centrum

Uit de laatste tweejaarlijkse passanten telling (voorjaar 2018) blijkt dat het totaal aantal bezoekers in het centrum is toegenomen ten opzichte van de jaren daarvoor. Ook blijkt dat de drukte zich meer verspreidt over het hele centrum. Zo is de drukte rond het drukstbezochte deel van het centrum (rond de Pensmarkt) iets afgenomen. En is het bezoek aan de aanloopstraten en zwervgebieden (zoals de Vughterstraat en entrees naar Kruisstraat en Snellestraat) sterk toegenomen. De geplande update van deze cijfers in het voorjaar van 2020 is niet doorggegaan vanwege het coronavirus.

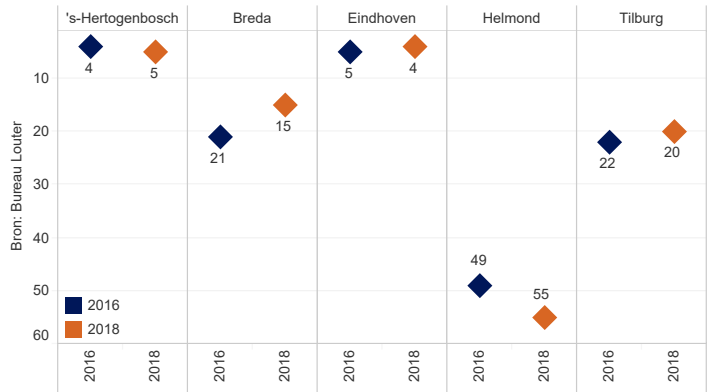
6. Detailhandel en toerisme

Inleiding	Bezoekers & activiteiten	Hotelovernachtingen & bestedingen	Detailhandel	Loopstromen	Economisch best presterende binnensteden
-----------	--------------------------	-----------------------------------	--------------	-------------	--

Vijfde plaats economisch best presterende binnensteden

Op de lijst van economisch best presterende binnensteden staat 's-Hertogenbosch in het laatste onderzoek op de 5e plaats. De lijst van 81 gemeenten wordt aangevoerd door Rotterdam, gevolgd door Amsterdam, Utrecht en Eindhoven. In het onderzoek wordt gekeken naar de specifieke functies van een binnenstad: bestuurs-, kantoor-, winkelfuncties en vrije tijd & cultuur. Ook Eindhoven staat hoog in de ranglijst met een 4e plaats.

6.8 Economisch best presterende binnensteden (B5)

7. Werklocaties

Inleiding	Kantoorruimte & leegstand	Uitgegeven en uitgeefbaar bedrijventerrein	Uitgifte bedrijventerrein & werkzame personen per hectare	Transformatie kantoren & werkgelegenheid per werklocatie
-----------	---------------------------	--	---	--

Inleiding

Werklocaties

Het is onze ambitie om de economie van 's-Hertogenbosch sterk te houden en verder uit te bouwen. Dit doen we onder andere door een gevarieerd pakket aan werklocaties te (laten) realiseren, met name bedrijventerreinen en kantoorlocaties.

Indicatoren

- * Voorraad kantoorruimte
- * Leegstand kantoorruimte *update*
- * Netto reeds uitgegeven bedrijventerrein *update*
- * Terstond uitgeefbaar bedrijventerrein *update*
- * Uitgifte bedrijventerrein *update*
- * Werkzame personen per hectare bedrijventerrein *update*
- * Getransformeerde leegstaande kantoren *update*
- * Ruimtelijke verdeling werkenden *update*

Foto: De Spoorzone in 's-Hertogenbosch is één van de werklocaties waar hard gewerkt wordt aan het accommoderen van (economische) groei.

7. Werklocaties

Inleiding	Kantoorruimte & leegstand	Uitgegeven en uitgeefbaar bedrijventerrein	Uitgifte bedrijventerrein & werkzame personen per hectare	Transformatie kantoren & werkgelegenheid per werklocatie
-----------	---------------------------	--	---	--

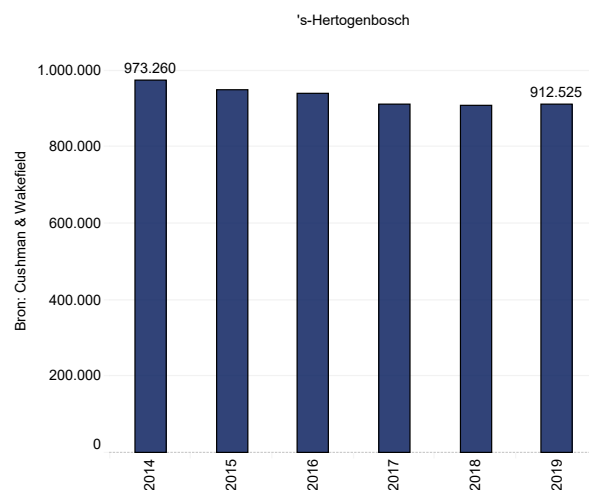
Voorraad kantoorruimte vrij constant

Eind derde kwartaal 2019 bedraagt de voorraad kantoorruimte in 's-Hertogenbosch 912.525 m2 vvo. Na jaren met meer kantoorruimte, is deze voorraad kantoorruimte sinds 2017 vrij constant. Overigens worden de kleinere kantoorruimtes (<500 m2 vvo) niet in dit cijfer meegerekend.

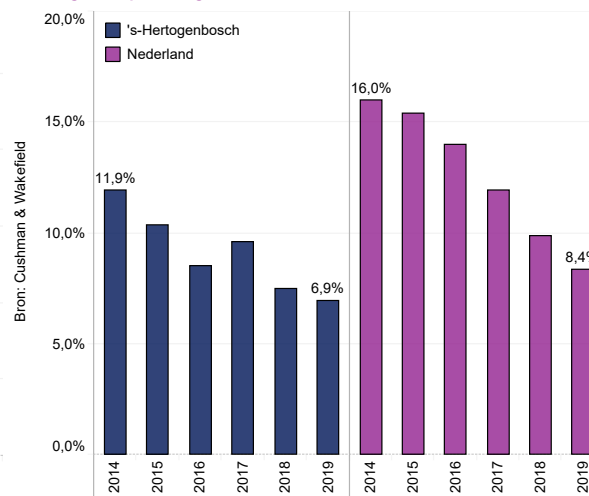
Leegstandspercentage neemt in 2019 nog steeds af

De jarenlange (forse) daling van het leegstandspercentage kantoorruimte in 's-Hertogenbosch zet ook in 2019 door tot 6,9% (definitief cijfer) eind derde kwartaal 2019. Ter vergelijking: in 2014 bedroeg het leegstandspercentage nog 11,9%. Het Bossche leegstandspercentage van 6,9% is lager dan in Nederland gemiddeld (8,4%) en de vier andere grote Brabantse steden: Breda (10,4%), Eindhoven (8,3%), Helmond (10,8%) en Tilburg (7,1%).

7.1 Voorraad kantoorruimte in 's-Hertogenbosch (m2 vvo)

7.2 Leegstandspercentage kantoorruimte

7. Werklocaties

Inleiding	Kantoorruimte & leegstand	Uitgegeven en uitgeefbaar bedrijventerrein	Uitgifte bedrijventerrein & werkzame personen per hectare	Transformatie kantoren & werkgelegenheid per werklocatie
-----------	---------------------------	---	---	--

Laag netto oppervlak bedrijventerrein

Het netto reeds uitgegeven oppervlak bedrijventerrein in 's-Hertogenbosch is met 510 hectare het laagst van de vijf grote Brabantse steden. De gemeente Tilburg heeft het hoogste netto reeds uitgegeven oppervlak bedrijventerrein.

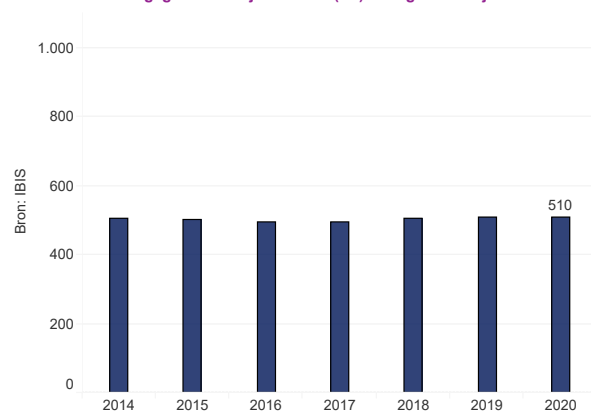
49 hectare terstond uitgeefbaar

Het oppervlak bedrijventerrein in 's-Hertogenbosch dat direct beschikbaar is voor uitgifte aan bedrijven is iets afgenomen; van 52 hectare begin 2019 naar 49 hectare begin 2020. Dit blijkt uit het Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem (IBIS). Het overgrote deel hiervan (47 hectare) is terstond uitgeefbaar door de gemeente.

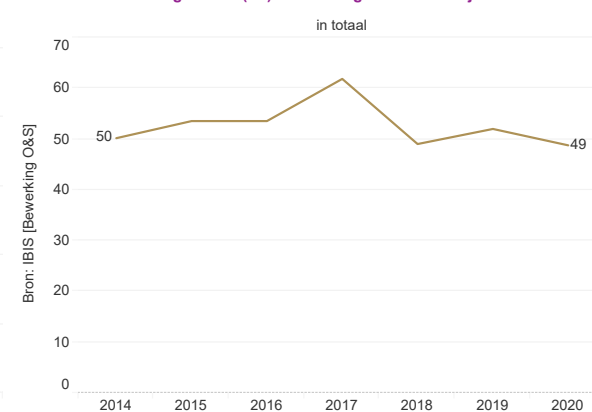
7.3 Selecteer gebied 's-Hertogenbosch

7.4 Uitgeefbaar door in totaal

7.3 Netto reeds uitgegeven bedrijventerrein (Ha) naar gebied en jaar

7.4 Netto terstond uitgeefbaar (Ha) in 's-Hertogenbosch naar jaar

7. Werklocaties

Inleiding	Kantoorruimte & leegstand	Uitgegeven en uitgeefbaar bedrijventerrein	Uitgifte bedrijventerrein & werkzame personen per hectare	Transformatie kantoren & werkgelegenheid per werklocatie
-----------	---------------------------	--	--	--

Ruim 3 hectare uitgegeven

In 2019 is er 3,2 hectare bedrijventerrein uitgegeven in 's-Hertogenbosch; de grootste uitgifte hiervan vond plaats op de Rietvelden (1,5 hectare). Ook op de Terp (0,6 ha), Rosmalense Plas (0,5 ha), Empel Zuid (0,3 ha) en Maasakkers (0,2 ha) vond uitgifte plaats. Het afgelopen jaar vond de hoogste uitgifte aan bedrijventerrein van de vijf grote Brabantse steden plaats in Tilburg: 12,4 hectare.

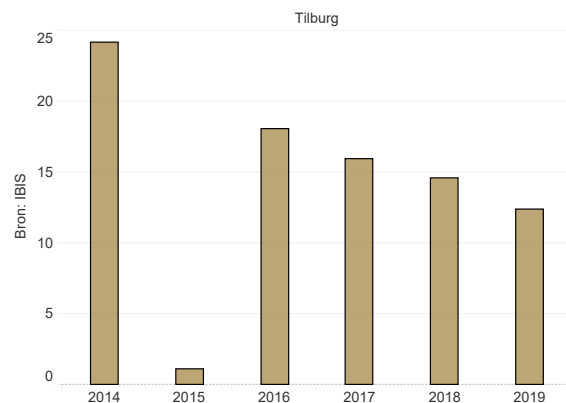
Hoogste dichtheid werkzame personen op de Brand

Gemiddeld werken er 54 personen per hectare bedrijventerrein. Dit aantal neemt de afgelopen jaren toe; in 2014 werkten er bijvoorbeeld 48 personen per hectare bedrijventerrein. Het aantal werkzame personen per hectare verschilt behoorlijk per bedrijventerrein. Op bedrijventerrein de Brand zijn in 2019 de meeste personen per hectare werkzaam: 94.

7.5 Selecteer gebied

Tilburg

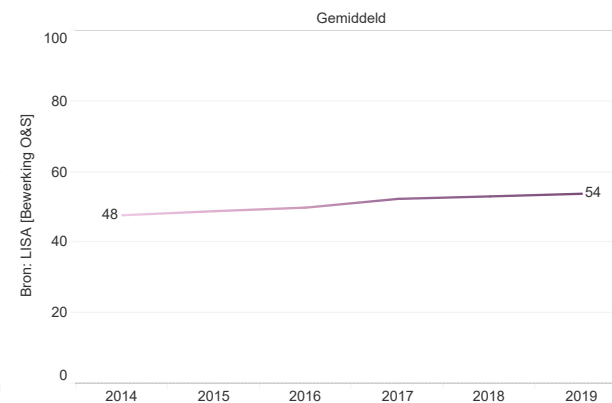
7.5 Uitgifte bedrijventerrein naar regio en jaar

7.6 Selecteer bedrijventerrein

Gemiddeld

7.6 Aantal werkzame personen per hectare naar bedrijventerrein en jaar

7. Werklocaties

Inleiding	Kantoorruimte & leegstand	Uitgegeven en uitgeefbaar bedrijventerrein	Uitgifte bedrijventerrein & werkzame personen per hectare	Transformatie kantoren & werkgelegenheid per werklocatie
-----------	---------------------------	--	---	--

13.890 m2 kantoor getransformeerd

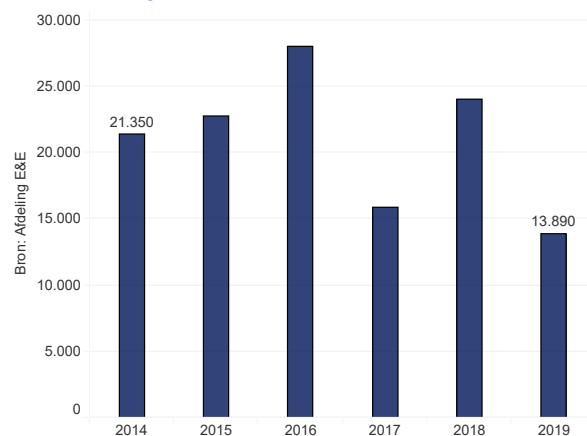
In 2019 is er 13.890 m2 kantoor getransformeerd. Dit zijn onder andere Nieuwstraat 32 (Polikliniek GZG, 5.000 m2), Mariënborg (3.700 m2), het Wilssem 4 en Visstraat 54 (ABN AMRO gebouw), beiden 1.400 m2. Dit betekent dat er iets minder m2 kantoorruimte in 's-Hertogenbosch getransformeerd is dan in 2018.

Flinke toename werkgelegenheid buiten werklocaties

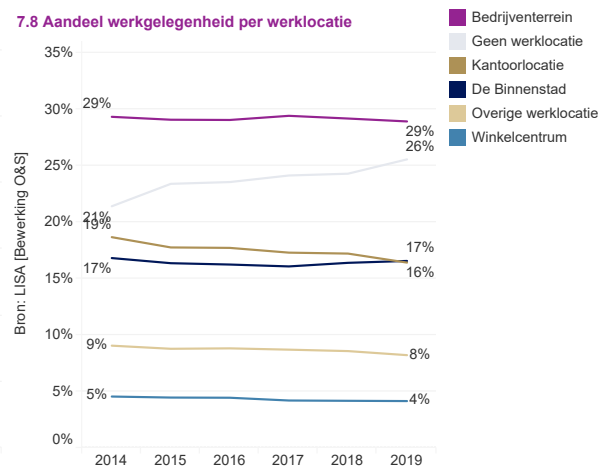
In 2019 is op veel werklocaties^[1] de werkgelegenheid toegenomen. Het sterkst buiten de werklocaties (+1.920), maar ook in de Binnenstad (+570) en op bedrijventerreinen (+430). Op kantoorlocaties is de werkgelegenheid afgenomen (-430). Relatief gezien zijn de meeste personen werkzaam op een bedrijventerrein (29%).

^[1] Alle (grote) kantoorlocaties, winkelcentra, bedrijventerreinen en ook de Binnenstad worden in deze monitor 'werklocaties' genoemd. Vier grote bedrijven buiten deze locaties zijn samen genomen in de categorie 'overige werklocaties'.

7.7 Aantal m2 bvo getransformeerde kantoren

7.8 Aandeel werkgelegenheid per werklocatie

8. Duurzaamheid

Inleiding	CO2-uitstoot	Energiegebruik	CO2 besparing & energiebesparingsmaatregelen	Energielabels utiliteitsgebouwen
-----------	--------------	----------------	--	----------------------------------

Inleiding

Duurzaamheid

In 's-Hertogenbosch werken we aan een gezonde, groene en klimaatbestendige gemeente. Door verantwoord te ondernemen versterken we onze concurrentiepositie en gaan we bewust om met onze leefomgeving.

Indicatoren

- * CO2-uitstoot per inwoner *nieuw*
- * CO2-uitstoot per SBI *update*
- * Energiegebruik per inwoner *nieuw*
- * Energiegebruik per SBI *update*
- * CO2-besparing *update*
- * Energiebesparingsmaatregelen bedrijven *update*
- * Energielabels utiliteitsgebouwen *update*

Foto: Zonnepanelen op het dak van een bedrijfspand in 's-Hertogenbosch.

8. Duurzaamheid

Inleiding	CO ₂ -uitstoot	Energiegebruik	CO ₂ besparing & energiebesparingsmaatregelen	Energielabels utiliteitsgebouwen
-----------	---------------------------	----------------	--	----------------------------------

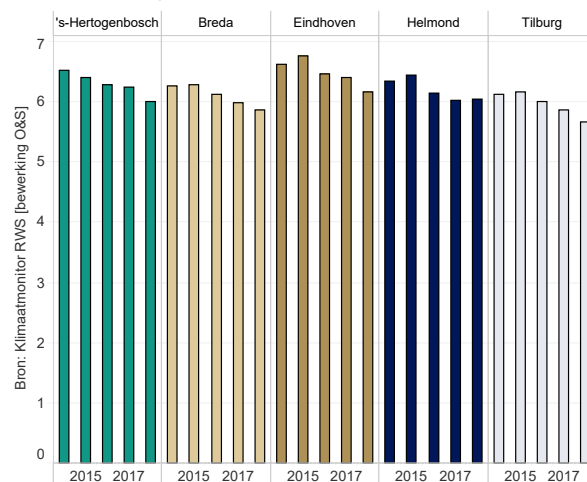
Lichte afname CO₂-uitstoot per inwoner

De CO₂-uitstoot per inwoner is in 's-Hertogenbosch tussen 2014 en 2018 gedaald van 6,5 ton per inwoner naar 6,0 ton per inwoner. Deze afname zien we ook in de andere vier grote Brabantse steden terug. In 2018 is de uitstoot in Eindhoven met 6,2 ton per inwoner hoger dan in 's-Hertogenbosch, in Breda (5,9 ton per inwoner) en Tilburg (5,7 ton per inwoner) lager.

CO₂-uitstoot industrie het hoogst

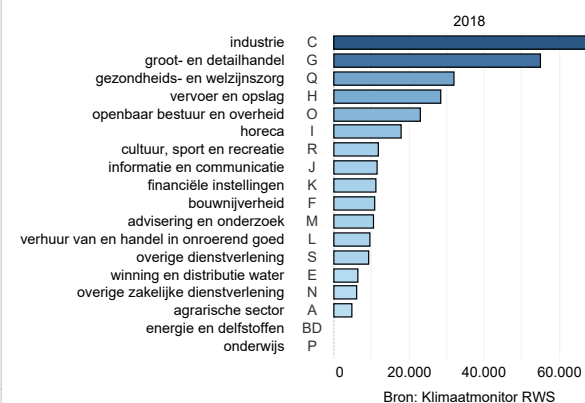
Een onderverdeling van de CO₂-uitstoot naar SBI-code laat zien dat de sector 'industrie' de hoogste CO₂-uitstoot heeft. Tussen 2015 en 2018 is deze uitstoot met 23% gestegen. Op de tweede en derde plaats staan de sectoren 'groot- en detailhandel' en 'gezondheids- en welzijnszorg'. Deze uitstoot is lager dan van de industrie en daalt, respectievelijk met 21% en 11%.

8.1 CO₂-uitstoot B5 per inwoner

8.2 Selecteer jaar 2018

8.2 CO₂-uitstoot naar sector in 's-Hertogenbosch

8. Duurzaamheid

Inleiding	CO2-uitstoot	Energiegebruik	CO2 besparing & energiebesparingsmaatregelen	Energielabels utiliteitsgebouwen
-----------	--------------	----------------	--	----------------------------------

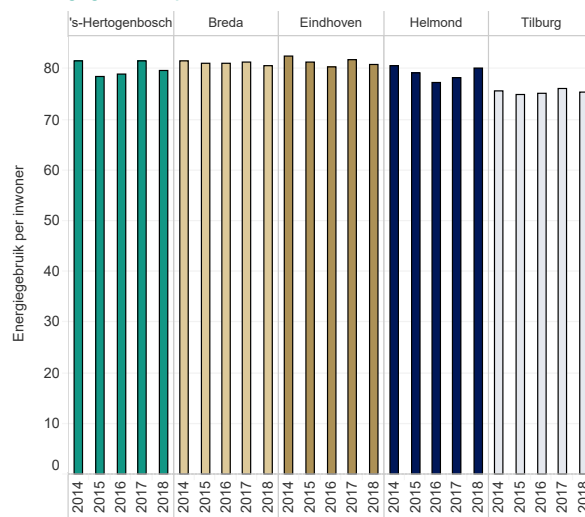
Energiegebruik per inwoner laat een wisselend beeld zien

Het energiegebruik per inwoner bedraagt in 's-Hertogenbosch in 2018 79,6 GigaJoule (GJ). Dit is lager dan in 2014 (81,5 GJ). In de tussenliggende jaren schommelt dit nogal. Dit wisselvallige beeld is ook in de andere vier grote Brabantse steden terug te zien. In 2018 is het energiegebruik per inwoner het hoogst in Eindhoven met 80,8 GJ, het laagst in Tilburg met 75,3 GJ.

Energiegebruik industrie het hoogst

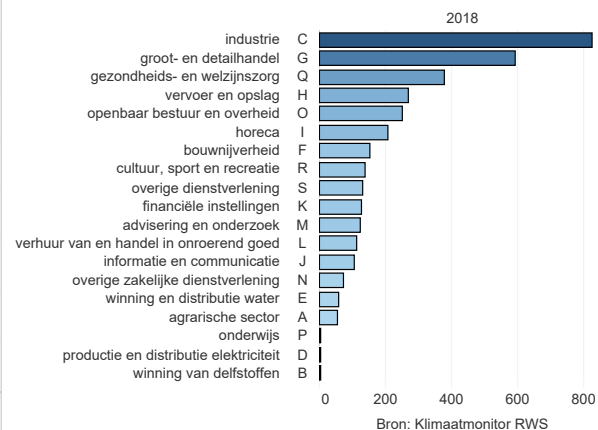
Een onderverdeling van het energiegebruik naar SBI-code laat zien dat de sector 'industrie' veruit het hoogste energiegebruik heeft. Tussen 2015 en 2018 is dit energiegebruik ook flink gestegen. Op de tweede en derde plaats staan de sectoren 'groot- en detailhandel' en 'gezondheids- en welzijnszorg'. De afgelopen jaren is het energiegebruik in deze sectoren ongeveer gelijk gebleven.

8.3 Energiegebruik B5 per inwoner

8.4 Selecteer jaar 2018

8.4 Totaal bekend energiegebruik per SBI-code (Tj)

8. Duurzaamheid

Inleiding	CO2-uitstoot	Energiegebruik	CO2 besparing & energiebesparingsmaatregelen	Energielabels utiliteitsgebouwen
-----------	--------------	----------------	--	----------------------------------

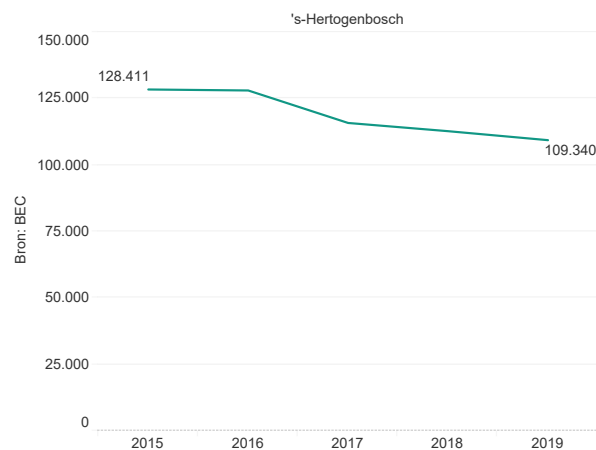
CO2-uitstoot BEC verlaagd met 15%

De Bossche Energiecoalitie (BEC) bestaat uit meer dan 50 bedrijven en organisaties in 's-Hertogenbosch. Het energieverbruik van BEC deelnemers vertegenwoordigt ongeveer 25% van het energieverbruik van alle bedrijven in 's-Hertogenbosch. Gezamenlijke ambitie de afgelopen jaren was reductie van de CO2-uitstoot met 25%, tussen 2015 en 2020. Dit betreft zowel het elektragebruik, gasgebruik als brandstof voor mobiliteit. Uit de cijfers blijkt dat de gezamenlijke CO2-uitstoot van BEC deelnemers van 2015 tot en met 2019 met 15% afgenomen is.

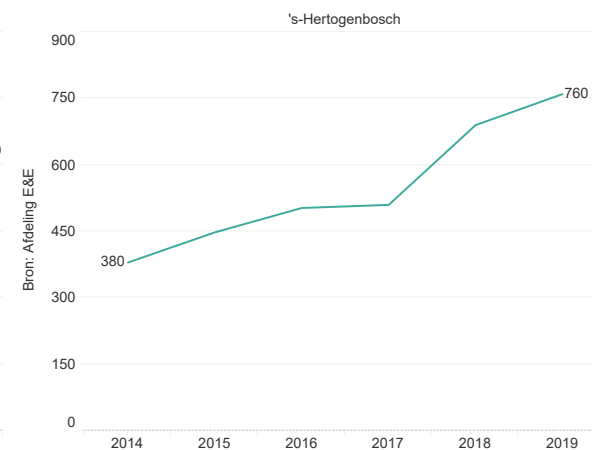
760 bedrijven nemen energiebesparingsmaatregelen

Het aantal bedrijven in 's-Hertogenbosch dat energiebesparingsmaatregelen neemt, is tussen 2014 en 2019 verdubbeld. De doelstelling voor 2020 is 800 bedrijven.

8.5 CO2-uitstoot Bossche Energiecoalitie (ton)

8.6 Energiebesparingsmaatregelen bedrijven 's-Hertogenbosch

8. Duurzaamheid

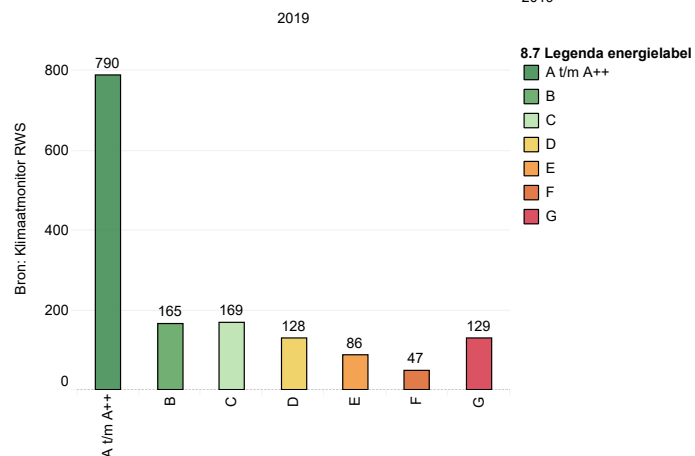
Inleiding	CO2-uitstoot	Energiegebruik	CO2 besparing & energiebesparingsmaatregelen	Energielabels utiliteitsgebouwen
-----------	--------------	----------------	--	----------------------------------

1.500 utiliteitsgebouwen met een energielabel

Bij de oplevering, verkoop of verhuur van utiliteitsgebouwen (zoals kantoren, scholen, sporthallen en ziekenhuizen) is sinds 2009 een energielabel verplicht. Eind 2019 hadden 1.500 utiliteitsgebouwen een energielabel. Vooral het aantal gebouwen met een energielabel A t/m A++ nam de afgelopen jaren sterk toe.

8.7 Energielabels utiliteitsgebouwen

8.7 Selecteer jaar
2019

9. Gevolgen van corona

Inleiding	Economische verwachting	Verwachting economische structuur	Faillissementen, uitkeringen en werkzoekenden	Tozo en NOW	Ondernemerspeiling
-----------	-------------------------	-----------------------------------	---	-------------	--------------------

Inleiding

De uitbraak van het coronavirus raakt onze samenleving hard. In het Dashboard Gevolgen van Corona in 's-Hertogenbosch (<https://www.s-hertogenbosch.nl/corona/>) houden we een vinger aan de pols als het gaat om de effecten van corona op de economie, arbeidsmarkt, zorg, woningmarkt, veiligheid en andere beleidsterreinen in de gemeente.

De volgende indicatoren uit het dashboard geven een aanvullend beeld van de gevolgen van corona voor onze gemeente:

Indicatoren

- * Economische verwachting *nieuw*
- * Verwachting economische structuur *nieuw*
- * Economische groei regio's *nieuw*
- * Faillissementen *nieuw*
- * GWU naar leeftijd *nieuw*
- * WW-uitkeringen naar leeftijd *nieuw*
- * Bijstandsuitkeringen naar leeftijd *nieuw*
- * Tozo 1 en 2 *nieuw*
- * NOW 1 *nieuw*
- * Ondernemerspeiling *nieuw*

Foto: Bossche zomer

9. Gevolgen van corona

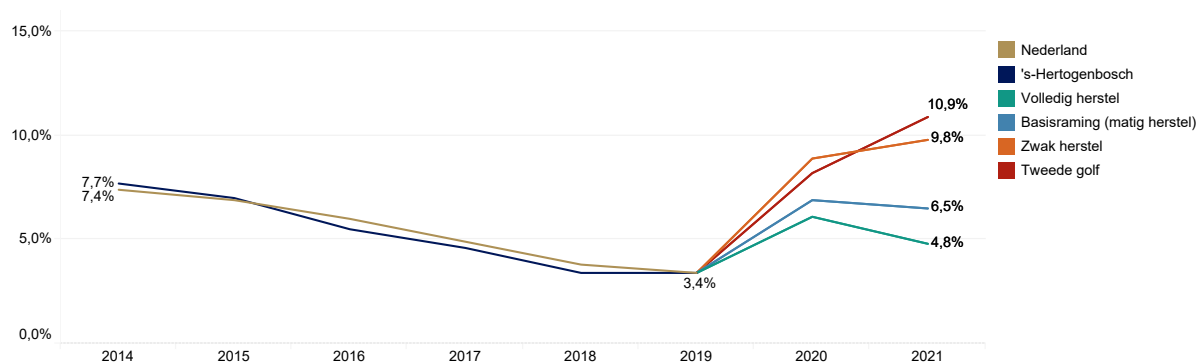
Inleiding	Economische verwachting	Verwachting economische structuur	Faillissementen, uitkeringen en werkzoekenden	Tozo en NOW	Ondernemerspeiling
-----------	-------------------------	-----------------------------------	---	-------------	--------------------

9.1 CPB-scenario's Nederland (juni-raming)

	Verandering BBP, index 2019 = 100			Werkloosheid, % beroepsbevolking		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Volledig herstel Snelle verschuiving werkgelegenheid, inhaalslag uitgaven en investeringen	100,0	96,8	102,3	3,4%	6,1%	4,8%
Basisraming (matig herstel) Herstel vanaf derde kwartaal 2020, maar onvolledig. Werkloosheid verdubbelt	100,0	93,6	97,4	3,4%	6,9%	6,5%
Zwak herstel Grotere problemen buitenland en financieel stelsel leiden tot diepere en langere recessie	100,0	89,9	92,3	3,4%	8,9%	9,8%
Tweede golf Bedrijven in zwaar weer door nieuwe uitbraak en beperkingen terwijl hun buffers al zijn aangetast	100,0	89,2	90,8	3,4%	8,2%	10,9%

9.2 Scenario's CPB vertaald naar 's-Hertogenbosch

Werkloosheidspercentage in 2021 tussen de 4,8% en 10,9%

9. Gevolgen van corona

Inleiding	Economische verwachting	Verwachting economische structuur	Faillissementen, uitkeringen en werkzoekenden	Tozo en NOW	Ondernemerspeiling
-----------	-------------------------	--	---	-------------	--------------------

Sectoren waar groei wordt verwacht

- Gezondheids- en welzijnszorg		9%	van de bedrijven in 's-Hertogenbosch (2019)
- Openbaar bestuur	Betreft		
- Post en koeriers		22%	van de banen in 's-Hertogenbosch (2019)

Sectoren waar weinig tot geen krimp wordt verwacht

- Onderwijs			
- Detailhandel food			
- Financiële instellingen		16%	van de bedrijven in 's-Hertogenbosch (2019)
- Voedings- en genotmiddelenindustrie			
- Informatie en communicatie	Betreft		
- Verhuur van en handel in onroerend goed		26%	van de banen in 's-Hertogenbosch (2019)
- Energie, water en afval			
- Landbouw, bosbouw en visserij			

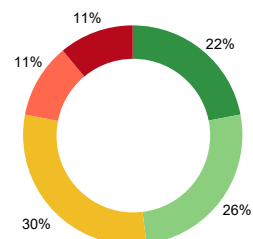
Sectoren waar gemiddelde krimp wordt verwacht

- Specialistische zakelijke diensten			
- Groothandel		44%	van de bedrijven in 's-Hertogenbosch (2019)
- Bouwnijverheid			
- Overige industrie	Betreft		
- Goederenvervoer			
- Logistieke diensten		30%	van de banen in 's-Hertogenbosch (2019)
- Chemische industrie			

Sectoren waar grote krimp wordt verwacht

- Detailhandel non-food

9.3 Verwachte impact op de werkgelegenheid in 's-Hertogenbosch
22% werkzaam in sectoren waar (zeer) grote krimp verwacht wordt, eveneens 22% werkzaam in sectoren waar groei verwacht wordt

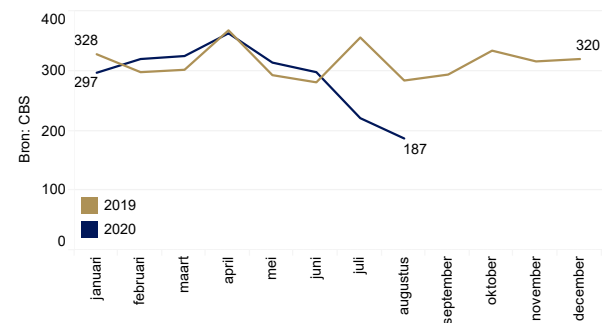
< 9.4 Verwachte impact op sectorale werkgelegenheid (UWV mei), vertaald naar 's-Hertogenbosch

9. Gevolgen van corona

Inleiding	Economische verwachting	Verwachting economische structuur	Faillissementen, uitkeringen en werkzoekenden	Tozo en NOW	Ondernemerspeiling
-----------	----------------------------	---	--	-------------	--------------------

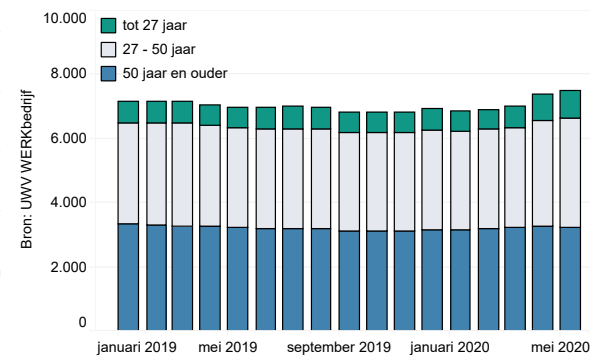
9.5 Faillissementen in Nederland

Aantal faillissementen in Nederland neemt de laatste maanden af. In Noord-Brabant zijn er in augustus 39 faillissementen

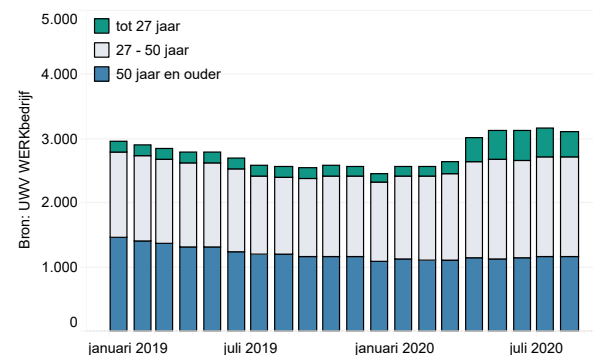
9.6 Geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband

Toename, vooral onder 27-minners en 27-50 jarigen

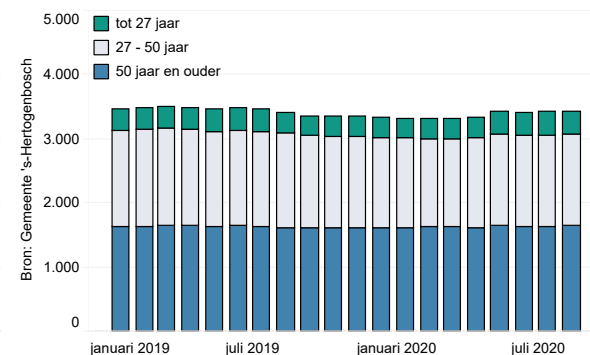
9.7 WW-uitkeringen

Toename, vooral onder jongeren tot 27 jaar

9.8 Bijstandsuitkeringen

Geen opvallende ontwikkelingen naar leeftijd

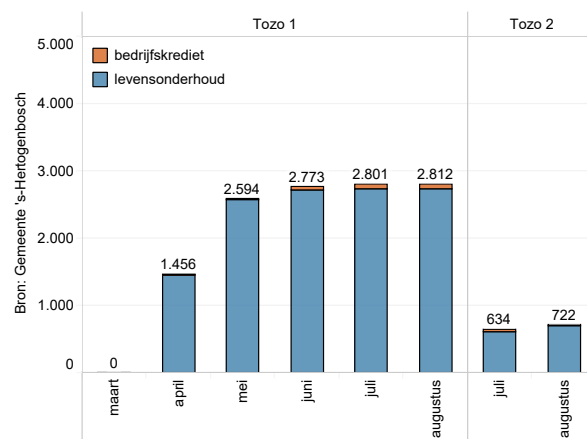

9. Gevolgen van corona

Inleiding	Economische verwachting	Verwachting economische structuur	Faillissementen, uitkeringen en werkzoekenden	Tozo en NOW	Ondernemerspeiling
-----------	-------------------------	-----------------------------------	---	--------------------	--------------------

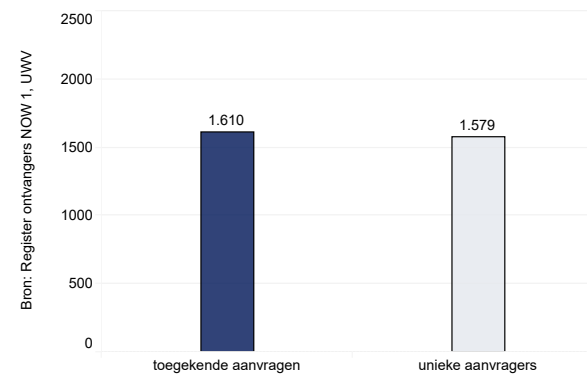
9.9 Verstrekkingen bedrijfskrediet en levensonderhoud (Tozo 1 en 2)

Tot en met augustus in totaal ruim 2.800 verstrekkingen voor Tozo 1, voor Tozo 2 in juli en augustus in totaal ruim 700 verstrekkingen

9.10 Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) 1

In de gemeente zijn 1.610 aanvragen NOW 1 toegekend, in totaal ruim € 100 miljoen

Toegekend voorschotbedrag **€ 101.208.264**

9. Gevolgen van corona

Inleiding	Economische verwachting	Verwachting economische structuur	Faillissementen, uitkeringen en werkzoekenden	Tozo en NOW	Ondernemerspeiling
-----------	-------------------------	-----------------------------------	---	-------------	--------------------

Ondernemerspeiling

Medio 2020 is een peiling onder ondernemers uitgevoerd, gericht op het in beeld brengen van de effecten van corona op Bossche ondernemingen. Op deze pagina worden de uitkomsten op hoofdlijnen weergegeven.

Ongeveer de helft maakt zich (erg) veel zorgen

Ongeveer de helft van de ondernemers die meededen aan ons onderzoek, maakt zich (erg) veel zorgen over de gevolgen van het coronavirus voor hun bedrijf. Een kwart maakt zich echter weinig of geen zorgen. Verder heeft ongeveer een derde nu al financiële problemen, of verwacht deze binnen een jaar.

Problemen door veranderend gedrag consumenten en wegvallen orders

Ook is gevraagd of de ondernemers nog andere problemen hebben of voorzien, dan financiële problemen. Het blijkt dat ongeveer twee op de vijf op dit moment een probleem heeft door het veranderend gedrag van consumenten en/of het wegvallen van orders.

Verder zijn er bij veel ondernemers vooralsnog géén problemen met verlenging contracten flexwerkers en/of gedwongen ontslagen eigen personeel. Ook een personeelstekort is bij veel ondernemers niet aan de orde.

1,5 meter economie

Vier op de vijf ondernemers geeft aan een plan te hebben om hun bedrijfsvoering aan te passen aan de 1,5 meter economie. Bij een groot aantal ondernemers is dit ook al (deels) uitgevoerd. De kosten hiervan lopen sterk uiteen. Dit geldt zowel voor de incidentele als de structurele kosten. Dit is verklaarbaar, door de variatie in grootte van de bedrijven die meededen aan het onderzoek. Ook moet de ene sector meer aanpassingen doen dan de andere sector.

Tips

Een aantal ondernemers heeft aangegeven wat de gemeente kan doen om hen te ondersteunen bij de voorbereiding op de 1,5 meter economie. Een aantal tips is direct opgepakt in het kader van de Bossche Zomer; de vergunningverlening is verder versneld en locaties zijn beschikbaar gekomen voor terrassen en kleine evenementen.

Onderzoek impact corona

De gevolgen van de coronacrisis zijn groot. De gemeente 's-Hertogenbosch heeft daarom een onderzoek onder de ondernemers in de gemeente uitgezet om te weten te komen wat de gevolgen van corona voor hen zijn.

De vragenlijst is op 25 juni uitgezet via een mailing aan ondernemersverenigingen en businessnetwerken in de gemeente 's-Hertogenbosch. Daarnaast zijn ondernemers via onder andere sociale media en de website www.ondernemenindenbosch.nl uitgenodigd om de digitale vragenlijst in te vullen. Na sluiting op 26 juli hadden 143 ondernemers de vragenlijst ingevuld. Vanwege deze respons worden er geen uitkomsten naar sector of bedrijfsgrootte gepresenteerd.

"Ondernemen is inspelen op veranderende omstandigheden"

quote uit ondernemerspeiling

Foto: Bossche Zomer

Gebruikte bronnen en definities

BBP

Het bruto binnenlands product (bbp) is een maat voor de omvang van de economie. De verandering van het volume van het bruto binnenlands product (bbp) in een bepaalde tijdsperiode is een maat voor de groei (of krimp) van de economie.

Bureau Louter

Elsevier / bureau Louter publiceerde jaarlijks in november welke gemeente economisch gezien de beste prestaties levert. Vanaf 2019 is dit volledig overgenomen door bureau Louter. Bureau Louter publiceert ook cijfers over best presterende binnensteden

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Het CBS publiceert via statline een groot aantal cijfers. Gebruikt zijn gegevens over: aantal inwoners, bruto binnenlands product en (opleidingsniveau) beroepsbevolking, werkloosheidspercentage.

Cushman & Wakefield

Internationaal vastgoedadviseur Cushman & Wakefield heeft eind 2016 DTZ Zadelhoff overgenomen. Zij publiceren gegevens over kantoren, zoals kantoorruimte per inwoner en aanbod aan kantoorruimte.

CVO

Het NBTC NIPO Research brengt jaarlijks het Continu Vakantie Onderzoek (CVO) uit voor gemeenten die hieraan deelnemen. In het CVO wordt het (binnenlands) toeristisch bezoek aan steden in beeld gebracht.

Gemeente 's-Hertogenbosch/Belastingen

De afdeling Belastingen berekent op basis van de toeristenbelasting het aantal toeristische overnachtingen in 's-Hertogenbosch.

Gemeente 's-Hertogenbosch/Economie en Energie

De afdeling Economie en Energie houdt onder andere cijfers bij over de transformatie van kantoorruimte en energiebesparende maatregelen door Bossche bedrijven.

Gemeente 's-Hertogenbosch/Weener XL

De sector Weener XL houdt maandelijks onder andere cijfers bij over het aantal bijstandsuitkeringen.

Het Financieele Dagblad

Ieder jaar organiseert Het Financieele Dagblad de FD Gazellen. Dit zijn awards voor de snelst groeiende bedrijven van Nederland. Bedrijven melden zichzelf aan voor deze awards.

IBIS Bedrijventerreinen

Jaarlijks verzamelen de provincies aan de hand van een enquête onder gemeentes, gegevens over bedrijventerreinen. Het betreft hier bijvoorbeeld cijfers over de totale netto voorraad, netto uitgifte en het aantal hectare (terstond) uitgeefbaar.

Kamer van Koophandel

In de mutatiebalans wordt een overzicht gegeven van alle in een jaar gestarte, opgerichte en opgeheven bedrijven. Een jaar loopt van 1 januari tot 31 december. De gegevens uit het bestand zijn dus niet vergelijkbaar met die uit het vestigingenregister van het LISA.

Klimaatmonitor

Via de klimaatmonitor van Rijkswaterstaat (RWS) worden diverse gegevens gepresenteerd over duurzaamheid en ons klimaat. Voor deze monitor zijn gebruikt: CO2-uitstoot, energiegebruik en energielabels utiliteitsgebouwen.

LISA

Het Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen (LISA) is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. Dit vestigingenregister geeft de stand van zaken op 1 april van het betreffende jaar. Het bestand wordt jaarlijks met terugwerkende kracht voor vijf jaar gecorrigeerd.

Locatus

Locatus verzamelt en presenteert cijfers over detailhandel.

Onderwijsinstellingen

De mbo-, hbo- en wo-onderwijsinstellingen in de gemeente 's-Hertogenbosch leveren jaarlijks cijfers aan over het aantal studenten.

Speerpuntsectoren

Agrifood: Definitie conform Agrifood Capital Monitor 2018

<https://public.tableau.com/profile/agrifood.capital#!/vizhome/AgriFoodCapitalMonitor2018/Voorkant>

Bouw: SBI sector F

Logistiek: SBI sector H

ICT: definitie conform CBS:

<https://www.cbs.nl/nl-nl/artikelen/nieuws/2017/26/bovengemiddelde-groei-ict-sector/ict-sector>

Stichting atlas voor gemeenten

De stichting atlas voor gemeenten brengt jaarlijks de "Atlas voor gemeenten" uit. Onderdeel hiervan is de sociaal-economische index. Deze index wordt gebaseerd op acht aspecten. Deze acht aspecten zijn: het aantal personen in de bijstand, het werkloosheidspercentage, het aantal arbeidsongeschikten, het percentage huishoudens met een inkomen lager dan 105% van het sociaal minimum, het aantal personen met een lage opleiding, de netto participatiegraad van vrouwen, de werkgelegenheid en het percentage banen in groeisectoren.

The Metisfiles

In opdracht van Nederland ICT heeft onderzoekscollectief The METISfiles in 2017 onderzocht wat het belang is van de digitale economie voor Nederland. Daarbij is als definitie voor digitale beroepsbevolking gehanteerd: het aantal werkzame personen die voor het uitvoeren van hun primaire taak voor méér dan 50% van hun werktijd afhankelijk is van ICT.

UWV WERKbedrijf

Het UWV WERKbedrijf publiceert maandelijks cijfers over onder andere het aantal werkzoekenden zonder dienstverband (GWU'ers), WW-uitkeringen en nieuwe en openstaande vacatures.